

140 /
1984/2

ISSN 0182-5973

საბავშვო
ჟურნალი

საბავშვო

3
1984

– რაზეაულო, სწორადი სენა! – განსეა თვილისის მე-15 საშუალო სკოლის რაზეაულის საბჭოს თავმჯდომარის სოფიო ბენდელიანის წკრიალა სეა. ბავშვები განიანენ. ვ. ი. ლენინის სახელოვის მუზეუმის წითელ დარბაზში შემოაქვთ რაზეაულის დროზე. ეს წაბი, მთელი დღეანდელი დღე არასოდეს დაავიწყდებათ ამ შეკრებილ ოქტომბრელებს – ისინი სოპ ჰიონერები სდებიან. ისინი უსარიანთ, რომ მათი ჰიონერთა რიგებში მიღება დიად თარიღს დაემთხვა – საკავშირო ჰიონერული ორგანიზაციისათვის ვ. ი. ლენინის სახელის მინიჭების 60 წლისთავს.

ღება საზიგო წუთები.

მათი უფროსი მეგობრები – ჰიონერები და პარტიისა და სამაგულო ომის ვებარანი ვიჭორ ლოგია წითელ ყელსასკვებებს უკეთებენ სახანთებულ ბავშვებს.

– ნორგო ლენინელო! საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის საქმისათვის საბრკოლველად იყავ მზად! – განსმის მოწოდება.

– მზად ვართ! – ერთხმად პასუხებენ ჰიონერები და ყველას სწამს, რომ დღეს, ამ ნათელ დარბაზში მიცემულ სიტყვას ისინი სასახელო საქმეებით დაამტკიცებენ.

ლებინათ რაზმეულის კარგი ტრადიციები. აქტიური მონაწილეობა მიეღოთ საკავშირო პიონერული შრომითი საქმეების ხუთწლედში, ეზრუნათ საკავშირო მარშის პროგრამის წარმატებით შესრულებაზე, და რა თქმა უნდა, განსაკუთრებული ყურადღება აკადემიური მოსწრებისათვის დაეთმოთ. წლის დასაწყისშივე ჩატარდა რაზმეულის საზეიმო შეკრება „ვისწავლი, ვიშრომებ, ვიცხოვრებ ისე, როგორც გვიანდერძადი ლენინმა“. ახლა, როცა დაჯამდა პირველი სემესტრის შედეგები, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ პიონერული სიტყვა საქმით მტკიცდება, ეს რაზმებს შორის გამოცხადებული სოციალისტური შეჯიბრების შედეგების განხილვისასაც დადასტურდა (ეს შეჯიბრება პიონერული ორგანიზაციისათვის ლენინის სახელის მინიჭების 60 წლისთავს მიეძღვნა). გამარჯვებულად ზ. კოსმოდემიანსკაიას სახელობის X და კ. ლესელიძის სახელობის VIII რაზმი ცნეს. წარმატებით მონაწილეობენ სკოლის პიონერები შრომით ოპერა-

ციებში „თეთრი ფარი“ და „შავი საბადო“. მერვერაზმელებმა აქაც იყოჩაღეს და მეოთხე და მეხუთე-რაზმელებთან ერთად სხვებზე მეტი მაკულატურა და ჯართი შეაგროვეს. სწორედ ამ წარმატებებისათვის იყო, რომ სკოლა ფერადი ტელევიზორით დაჯილდოვდა.

დიდი პოპულარობით სარგებლობს სკოლაში პიონერული რაზმეულის კედლის გაზეთი. მისი ყოველი ახალი ნომრის გამოსვლას მარტო პიონერები კი არა, კომკავშირელები და ოქტომბრელებიც დიდი ინტერესით ხვდებიან. რედკოლეგიის კარგი მუშაობის წყალობით (რედაქტორი ი. სარიშვილი, მხატვარი შ. წიკლაური) გაზეთი რეგულარულად აშუქებს რაზმეულის ცხოვრებას. წინ წევს აქტუალურ პრობლემებს, ნაკლოვან მხარეებს. პიონერების საერთო აღიარებით გაზეთი ძალიან ეხმარებათ მათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში, მათ წინაშე მდგარი ამოცანების შესრულებაში.

სინტერესოდ მუშაობს სკოლის

ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბი. დღე ისე არ გავა, რომ ერთ-ერთ კლუბის სახელზე გამოგზავნილი რამდენიმე წერილი არ მოიტანოს. იწერებიან საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა ქალაქებიდან, სოციალისტური ქვეყნებიდან. ინტერკლუბელები სტუმრებსაც ხშირად ღებულობენ. ამ წინებზე რაზმეულის ცხოვრების გასაცნობად სკოლას თბილისში სემინარებზე მყოფი პიონერებლმძღვანელები ეწვივნენ. მათ დათვალიერეს სკოლა, ესაუბრნენ პიონერულ აქტივის, მოუთხრეს თავ-თავიანთი სკოლების პიონერების საქმიანობაზე. სკოლამ ამერიკელ მასწავლებელთა დელეგაციასაც უმასპინძლა. სტუმრებმა ინტერესით დაათვალიერეს სკოლა, გაეცნენ მისი პიონერული და კომკავშირული ორგანიზაციების ცხოვრებას.

გენერალ ჩანჩიბაძის სახელობის პიონერული რაზმეულის პიონერები კვლავაც სასახელოდ ისწავლიან და იშრომებენ, ყველაფერს გააკეთებენ, რათა ღირსნი იყვნენ ნორჩი ლენინელის საპატიო წოდებისა.

155-2
სკოლის
ინტერალუბლები
და
პიონერულმშრომელნი
მ. გოგიაშვილი
კლუბის
მორიბ
მეცადინეობაზე.

გენაღი
სანაიას
ფოტო

ასალგაზრდობა

შენ სხვანაირად ფიქრობ —
ხარ სხვანაირი კაცი,
ხან გულკეთილი მეტად,
ხანაც ძალიან მკაცრი.

შენში ბობოქრობს ასევ
ძველი და წმინდა სახსლი.
ცრემლი აწონე მისხლით,
სისხლიც აწონე მისხლით.

შენმა ხელებმა დადგა
ყამირზე პურის ძნები,
გვერა, რომ ქვეყნად ყველა
ვართ მართლა ღვიძლი ძმები.

შენ სასახელო დღეებს
შარავანდელი ადგას,
და გიყვარს, სიძულვილი
არ შეგიძლია რადგან!

მზეს შიშველ ხელით იჭერ
და აფერადებ ღრუბელს.

ჰკურნავ ყოველგვარ იჭვებს,
მზის სხივით ივსებ უბეს.

კეთილი ქარი ბერავს
შენი იმედის აფრას,
შენ საკუთარი ხელით
დარგე შენივე დაფნა,

შენს სახვალთ მიზნებს
ძლიერი ფრთები ახლავს,
ჩემო თაობავ, სწორდი!
ჩემო თაობავ, მაღლა!

გაგასხენდებათ სადმე
ჩემი სიმღერის გემო,
ნუ გეშინია ლელვის,
ზღვაში გასულო გემო.

ანდერძად ჩავითვლია,
რაც მამა-პაპას უთქვამს,
და აბარბაცებს მიწას
ჩემი თაობის სუნთქვა.

უცხოა შენთვის შური
და „ოცდაათი ვერცხლი“,
დაიმორჩილე სრულად
მიწა, წყალი და ცეცხლი.

გაქვს ღონიერი მკლავი
და გაბედული აზრი,
შენ შეინახო უნდა
დედაენა და ვაზი.

გადახდა უნდა ვალებს
დედისეული მიწის,
კერ გაანათებს ვინაც, —
მხოლოდ თავისთვის იწვის.

ხვალ გასაშლელი კვირტი
იმედებს გააახლებს,
გადაეცემა საჭე
შენს საიმედო ხელებს.

შენი ოცნების რაშებს
არ შეეტყობათ დაღლა...
ჩემო თაობავ, სწორდი!
ჩემო თაობავ, მაღლა!

მხატვარი ირინა რაზმაძე

**ენავ,
დედაო ჩემო**

სუფთა, როგორც ცის ემბაზში
მოცურავე ფანტელები,
სიკვდილამდე დაუთმობი —
მუდამ მეურუანტელები.

შენი სუნთქვით მოქარგულა
ზღაპრები და ანდაზები,
შენ გამორჩილებ, შენ გლოცულობ,
შენ ერთს გეფიანდაზები.

შენ ერთს განდობ გულს და
თვალებს,

შენ — სათნოს და ამოდ კეთილს,
შენ ამოსხნი ამოუსხნელს,
ცხრაკლიტულში გამოკეტილს.

შენით ითქმის, რაც არ თქმულა,
ამაღ ვბრძენობ, ამაღ ვტკები,
შენით მცივა, შენით მტკივა,
სულ შენ შენდამატები.

ხან მალამოვ, ხან ალამო,
ოდავ, კოშკო და ნალიავ,
შარავანდი რასაც ადგას,
შენი ნამირონალია.

...სუფთა როგორც ცის ემბაზში
მოცურავე ფანტელები,
სიკვდილამდე დაუთმობი,
მუდამ მეურუანტელები.

ნუნგა
აუსაზავე

იუნგა, ცეცხლი!

მხატვარი
ჯემალ ლოლუა

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

ბომბდამშენებმა გადაიქროლეს. ახლა ორიოდ წუთით შეიძლება სულის მოთქმა.

— ამხანაგო მეთაურო! — მოისმა სალაპარაკო მილიდან ერშოვის ხმა — იგი ახლა რადისტის მოვალეობასაც ასრულებდა. — ჩვენს საშველად თორმეტი „ლა-5“ გამოფრინდა! წუთი-წუთზე აქ იქნებიან!

— ბიჭებო, გამავრდით! — სივენკოს ბრძანება უფრო თხოვნას ჰგავდა. — კიდევ ერთ იერიშს უნდა გავუძლოთ! ცოტადა დარჩა!

უენიამ ცარიელი ლენტები ვაზნებით გააწყო, ფეხზე წამოდგა და მიმოიხედა. ფედია ფომინი ყუმბარების უთხე იჯდა და ბარძაყს იხვევდა. საშა სემეიკინი და ანდრეი ტაკჩენკო მოგლეჯილ ქვემეხს ეძიძგილავებოდნენ; საშას ლოყიდან სისხლი სდიოდა. გასისხლიანებული და მჭვარტლისაგან მთლად გაშავებული რამაზ ოდიკაძე გემბანზე ამოსულიყო და ხანძრის კერების ჩაქრობაში ესმარებოდა კოლია ერშოვისა და ვანია შენგურს. სისხლით დალაქავებული გემბანი ცარიელი მასრებით იყო მოფენილი. კატარღა ნელა ირწეოდა, მასრები ხან აქეთ, ხან იქით მიგორავდნენ და ხმადაბლა წკრიალებდნენ. ფლაგშტოკზე ქარი ატკაცუნებდა ნამსხვრევებისაგან დაფრეწილ ალამს.

— ყურადღება! „იუნკერსები!“

ორი რგოლი ერთბაშად დაექანა კატარღისაკენ. ვანია შენგურმა ოთხჯერ გაისროლა და დააცილა. სამაგიეროდ, ამჯერად კუროპიატნიკოვმა იმარჯვა — მისი ტყვიამფრქვევის ჯერმა ცხვირიდან კულამდე დაცხრილა ჯერ მეწინავე „იუნკერსი“, ხოლო შემდეგ — მისი მიმყოლიც და ორივენი ზედიზედ გაუჩინარდნენ წყლის სიღრმეში.

— ყოჩაღ, ზემდეგო! — არ დააყოვნა სივენკომ. — ეგრე!

— ეგრე! — კბილებში გამოსცრა გრიშამ.

ირიბად წამოსულმა ბომბმა ქიმი გაანგრია და აფეთქდა. საშინელი ძალის დარტყმამ კატარღა კინალამ გა-

დააბრუნა. თითქოს სათამაშო ხუნულააო, წამში დაინგრა ჯიხური და კაპიტნის ბოგურა, ძირში გადაიმტვრა ანძა, სადგარს მოსწყდა ქიმის ტყვიამფრქვევები. ნამსხვრევებისაგან დაცხრილული სივენკო და ერშოვი აფეთქების ტალღამ ზღვაში გადაისროლა და ზედაპირზე მეტად აღარ გამოჩენილან. წაიქცა ვანია შენგურიც. ზულბოლოს უენიამ კუროპიატნიკოვისაკენ მოიხედა და ელდა ეცა — მეზენიტე გემბანზე იჯდა, ტყვიამფრქვევის სადგარს ზურგით მიყრდნობოდა და იდაყვს ქვემოთ წაწყვეტილ მარცხენა ხელს დაჰყურებდა. ჭრილობიდან თქრიალით სდიოდა სისხლი, სისხლი სდიოდა გახეთქილი წარბიდანაც, მარჯვენა მხარიც წითლად ჰქონდა შეღებილი.

— გრიშა...

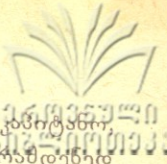
მეზენიტემ გაოცებით შეხედა იუნგას, მერე უცებ მოეგო გონს და ბიჭს მოეჩვენა, რომ გაიღიმა კიდევ. უენიამ სწრაფად შეიხსნა ქამარი და იდაყვს ზემოთ მაგრად გადაუჭირა დაჭრილს. ზემდეგმა თავი დაუქნია. წამოდგომა დააპირა, მაგრამ ვერ შეძლო და ვიღრე გრძნობას დაკარგავდა, საღი სელი მოახლოებული „იუნკერსებისაკენ“ გაიშვირა:

— იუნგა, ცეცხლი!.. — ამოიხრიალა და წაიქცა.

უენია ტყვიამფრქვევს ეცა. სამიზნე ბადეში „იუნკერსის“ დაჭერა არ გასჭირვებია, მაგრამ მგეზავმა ტყვიებმა გვერდით ჩაუარეს ბომბდამშენს. მტერს, როგორც ჩანს, კატარღის საქმე გათავებული ეგონა და იერიშისათვის მზად არ იყო, ამიტომ „იუნკერსებმა“ ამჯერად ისე გადაიქროლეს, ტყვია არ გაუსროლიათ.

უენია ახალ ლენტს დასწვდა.

კუროპიატნიკოვი გონს მოვიდა, წამოიჩოქა და ამღვრეული მზერა მოავლო გავერანებულ კატარღას. მისი მზერის არეში უცებ კიჩოზე ავარდნილი სქელი კვამლის სვეტი მოხვდა. „საკვამლე კოჭები! — გაუელვა ზემდეგს. — იქვე კი სიღრმული ბომბებია!“ გრიშამ ტყვიამფრქვევის სამიზნეს მიკრულ უენიას გახედა, მერე ჰორიზონტი მოათვალიერა. საცაა, ისევ გამოჩნდებოდნენ სვაკები...

– შენია, ტყვიამფრქვევს არ მოსცილდე! – ძლივს გააგონა იუნგას. – გესმის, შენია?

– მესმის, გრიშა! შენ იწექი.

– არ-რა...

ზემდეგი გაცოცდა. ყოველი მოძრაობა ჯოჯოხეთურ ტყვილს ჰგვრიდა, მაგრამ არ შეჩერებულა. როგორც იქნა, მიაღწია... ორი კოჭა ბოლავდა სულ – ეს არაფერი, მაგრამ ბომბების სიახლოვეს გემბანის ფენილს ცეცხლი ეკიდა. აი, ეს კი ჭეშმარიტად სასიკვდილო საფრთხე იყო!.. მადლობა ღმერთს, ბომბმაყრელები მუშაობდა. „მთავარია, გონება არ დავკარგო!“ ზედიზედ ტყაპანით ჩაცვივდა წყალში ექვსი სიღრმული ბომბი. კუროპიატნიკოვმა იგრძნო, რომ ღონე საბოლოოდ გამოელა და ისევ კარგავდა გონს. არაადამიანური ძალით მოახერხა შემობრუნება, მოახლოებული „იუნკერსები“ შენიშნა და ისიც შესძლო, რომ კიდეც ერთსელ მიეწვდინა ხმა ნორჩი მეტყვიამფრქვევისათვის:

– იუნგა, ცეცხლი!

შენიას უკან მოსახედად აღარ ეცალა. ტრანსპორტზე უკვე ჭახჭახებდა საზენიტო ტყვიამფრქვევი და როცა სამიზნე ბადეში ისევ გამოჩნდა მეწინავე „იუნკერსის“ ცხვირი, ბიჭმა მოპიკირე თვითმფრინავის შესახვედრად გრძელი ჯერი გაგზავნა.

კუროპიატნიკოვს არ დაუნახავს, როგორ ამოტრიალდა პაერში „იუნკერსი“, არც ახალი აფეთქებების გრგვინვას მიულწევია მის სმენამდე და, რალა თქმა უნდა, ვერც იმას დაინახავდა, როგორ შეტოკდა უცებ ტყვიამფრქვევთან მდგარი იუნგა, როგორ გაიმართა წელში და როგორღაც უცნაურად გვერდულად დაეცა გემბანზე...

თვალი გაახილა თუ არა, მაშინვე ისევ დახუჭა – ამდენ ხანს წყვდიადში ნამყოფმა უცებ ვერ გაუძლო პალატის სინათლეს.

...იმ დღეს დაჭრილი იუნგა სამმა მეზღვაურმა მოინახულა. ერთს იგი იცნობდა, ეს იყო მე-5 დივიზიონის მეთაური, მე-3 რანგის კაპიტანი მასალკინი. მასალკინმა ის ორიც გააცნო – სკა-065-ის მიერ გადარჩენილი ტრანსპორტის მეთაური, კაპიტან-ლეიტენანტი გორჩაკოვი და ამავე ტრანსპორტის მეზენიტე გრანინი.

– აბა, როგორა ხარ, ზღვის მგელი? – დაიროხროხა მასალკინმა – აღარ მოგბეზრდა ლოგინში კოტრიალი?... იწექი, იწექი, არ გაინძრე!

– მომბეზრდა, ამხანაგო მესამე რანგის კაპიტანო, მაგრამ...

– ხედავთ, როგორი არწივია? – ამაყად გადახედა თანმხლებ მეზღვაურებს მასალკინმა. – აი, სულ ასეთი ბიჭები მეყვანან დივიზიონში! აბა, თქვენ გეგონათ, ტყუილად წარვადგინეთ წითელი დროშის ორდენზე?

შენიას დასცხა, შუბლი ოფლით დაეცვარა.

– ჰო, რა მოგივიდა? – მიუხვდა დივიზიონის მეთაური. – რა ჩემი ბრალია. აგერ ამათ მოსთხოვე პასუხი! აი, გრანინი ამტიკცებს, ბოლო „იუნკერსი“ კატარლამ ჩამოაგდო. კატარლაზე კი იმ დროს მარტო შენი ტყვიამფრქვევი მოქმედებდა.

„შენი ტყვიამფრქვევი!“

– სწორედ ასეა, ამხანაგო მესამე რანგის კაპიტანო, დაუდასტურა გრანინმა და ვინ იცის, მეტამდებელ გაიმეორა: – მე ჩემს ნახელავს კარგად ვცნობ, ჩემი ტყვია რომ მოხვედროდა. გვერდში უნდა მოხვედროდა, ის კი მუცელში დაიჭრა, იმიტომ რომ პირდაპირ კატარლაზე მოდიოდა, იუნგამ პიკედან გამოსვლისას დასცხო და გამოფატრა კიდეც. ასე არ არის, ამხანაგო კაპიტან-ლეიტენანტო? – თავის მხრით გორჩაკოვი დაიმოწმა გრანინმა.

– ასეა, ყველაფერი დღესავით ნათელია, იუნგა!

– ერთი სიტყვით, მალე მკერდს მალალი ჯილდოთი დაიმშვენებ, დამსახურებული ჯილდოთი, – დაასკვნა მასალკინმა.

– სხვები?

– სხვები?... ხედავთ, სხვებიც აინტერესებს... თქვენი კატარლა, ჩემო ძმაო, გვარდიული გახდა, მატროსებმა სხვადასხვა ჯილდო დამსახურეს, ხოლო შენი მეგობარი, გრიგოლ კუროპიატნიკოვი, საბჭოთა კავშირის გმირის წოდებაზეა წარდგენილი და მიიღებს კიდეც. ა, როგორ მოგწონს?

– ძალიან მომწონს, ამხანაგო მესამე რანგის კაპიტანო!

13

შენია – კლავდია კოზლოვას.

გელენჯიკი. 15. 4. 43.

...ჩემი ჭრილობა თითქმის მოშუშდა. იმ პაწაწინა ნამსხვრევს, სადღაც ფილტვთან რომ გაიჩხირა, თითქმის ვერა ვგრძნობ. ექიმი მეუბნება, საშიში არ არისო, ოდესმე, დროთა განმავლობაში თუ შეგაწუხებს, მაშინ შეიძლება ოპერაციის გაკეთებაო.

აქ მე მოვლა და ყურადღება არ მაკლია, ასე რომ ტყუილად ნუ ეცდები ჩემს გადმოყვანას თბილისში. ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, უხერხულია, უკვე არც ისეთი პატარა ვარ, მეცამეტეში გადავდექი – პაატა სააკაძე ჩემზე უფროსი კი არ იყო... ვარდა ამისა, გამოვალ თუ არა ჰოსპიტლიდან, აუცილებლად კატარლაზე დავბრუნდები.

– თემო თუ გხვდება, გამილაღდიშვილი? ან რატომ მარატსა და ლიალიაზე არაფერს მწერ? ხომ კარგად არიან ყველანი?

...მომიკითხე მიშა ძია, ეკა-ეკატერინე, ჩემი თანატლები, ნინო მასწავლებელი... თავს მოუარე...“

შენია – თემო გამილაღდიშვილს.

გელენჯიკი. 25. 5. 43.

...დედაჩემმა მაინც მიაღწია თავისას. დღეს ჩემმა მეგობარმა მომინახულა, რამაზ ოდიკაძემ, იმან ჩითს-რა: კლავდია ფედოროვნას შავი ზღვის ფლოტის ახალი სარდლისათვის, კონტრ-ადმირალ ვლადიმირსკისათვის მიუწერია, ჩემი შვილი არასრულწლოვანია და თხოვთ ფლოტიდან დაითხოვოთო. ბედი არ გინდა? სულ რაღაც

ერთი თვეა, რაც ეს ვლადიმირსკი დანიშნეს. ადრე სარდლად ვიცე-ადმირალი ოქტიანბრსკი იყო, ფილიპ სერგევიჩი, ის მამაჩემსაც კარგად იცნობდა და მეც პირადად მიცნობს. ეგ რომ ახლა სარდალი იყოს, უარს არ მეტყოდა ფლოტში დარჩენაზე, ვლადიმირსკის კი კაცი თურმე ვერცერთი კუთხით ვერ მიუდგება. მე მაინც ვსინჯავ და, თუ არაფერი გამომივიდა, ავდგები და ჰოსპიტლიდანვე გავიპარები...

...საწყალი ბელა! რა უნდა ჰქნას ახლა უიმისოდ უბედურმა მარკ მაქსიმოვიჩმა?.. მართალი ვითხრა, გამიკვირდა, რომ მწერ – ბეზუსმი ქარხანაში დაიწყო მუშაობაო. ნამდვილად არ მოველოდი.

კარგია, ეკას რომ ყურადღებას აქცევ. არეული დროა, ვინმემ რამე არ აწყენინოს. თუმცა ეგ ისეთი გოგოა, თავს ადვილად არავის დააჩაგვრინებს...

პავლიკას უთხარი, წერილი მომწეროს..."

– უენია – რამაზ ოდიკაძეს.
თბილისი. 10. 1. 44.

„...დღეს ჩემი დაბადების დღეა, 13 წლისა ვაგებდი ვიცი, ახლა თქვენთან, კატარღაზე რომ ვიყო, უთუოდ აღნიშნავდით... ვერ წარმოიდგენ, როგორ შენატონებით ყველანი... ბავშვივით გული ამიჩუყდება ხოლმე, ჩვენს ეკიპაჟს რომ ვიხსენებ.“

მე ნახიმოვის სახელობის სანაოსნო სასწავლებელში ვსწავლობ. წარმოგიდგენია? სწავლის დროა ახლა? ფრონტზე ასეთი ამბები ხდება, მე კი აქ ნაოსნობის ანაბანას მიჭედავენ თავში! ვითომ ვილაც ახალბედა ვიყო!..

„...არა, აქედანაც გავიქცევი...“

უენია – თემო გამილაღდიშვილს.
ფოთი. 11. 4. 44.

„...ჩემი მაინც გავიტანე. კაცური კაცია ფილიპ სერგევიჩი ოქტიანბრსკი. ახლა ისევე ისაა შავი ზღვის ფლოტის სარდალი. მასთან ძველმა ნაცნობმა, მე-3 რანგის კაპიტანმა გოდლევესკიმ მიმიყვანა. ყველა ჩემი ჯილდო ჩამოვიკიდე (მედლები – „ოდესის დაცვისათვის“, „სევასტოპოლის დაცვისათვის“, „კავკასიის დაცვისათვის“, წითელი დროშის ორდენი) და ისე შევედი მომისმინა. წამოდგა, ხელი ჩამომართვა და მითხრა: „სევასტოპოლზე“ გამოცხადდი, ორ-სამ დღეში ღუზიდან მოიხსნებით და ოდესაში ჩახვალთ, ჩვენ ახლა დუნაის ფლოტილიას ვქმნით და იქ გაგამწესებთო... ჩვენს ჯარებს წინააღმდეგ გაუთავისუფლებიათ ოდესა...“

„სევასტოპოლი“ სახაზო გემია (წინათ „პარიზის კომუნა“ ერქვა). ჩემს პატარა სადარაჯო კატარღას კი არ ჰგავს, ათიქმის ათჯერ დიდია მასზე, შეიარაღებას კი ნულარ იკითხავ. ახლა ეკიპაჟი? 1500 კაცზე მეტს ითვლის.

კაპიტნის კაიუტაში კიდევ ერთი ნაცნობი ვნახე – მამაჩემის ამხანაგი, მე-3 რანგის კაპიტანი მიხეილ ჯინჭარაძე. გოდლევესკიმ სახაზო გემის მეთაურს ჩემი თავი რომ წარუდგინა, ჯინჭარაძემ ღიმილით მკითხა: „რაო, იუნგა, ადმირალობას თუ აპირებო?“ მე ნახიმოვის სიტყვებით მივუგე:

„უხეიროა ის მატროსი, რომელიც ადმირალობაზე არ ფიქრობს-მეთქი“. გაეცინათ, მართალი ხარო, მითხრეს.

ერთი სიტყვით, ისევე ფრონტზე მივდივარ... ფიცი ფიცია: ძვირად დავუსვამ ფაშისტებს მამაჩემის დალუპვას!..“

უენია – კლავდია კოზლოვას
იზმაილი 28. 8. 44.

„...ერთი სიტყვით, დუნაის ფლოტილიის ჯავშანკატარღათა პირველ ბრიგადაში გამამწესეს.“

გამოცხადდი № 333 ჯავშანკატარლაზე, წარვუდექი მე-
თაურს, უფროს ლეიტენანტ გიორგი პროკუსს. მოვახსენე,
როგორც წესი და რიგია. ამხედ-დამხედა. „მაშ, შენა-
ხარ ის სახელგანთქმული იუნგა?“ — მკითხა. დაცინვას-
ვით გამოუვიდა, მაგრამ მერე ბიჭებმა ამიხსნეს, საერ-
თოდ ასეთი ლაპარაკი სჩვევია, თორემ ისე კარგი კაცი
და კარგი მეთაურიაო... ჰოდა, ადიუტანტს უბრძანა, მე
რომ გითხარი, ის მატროსი შემომიყვანეთ. კარი გაიღო
და რას ვხედავ: ჩვენი რამაზი არ შემოვიდა გაბადრული
ლიმილით?! თურმე მიხეილ ჯინჭარაძისაგან ვაუგია,
ოდესაში რომ ჩამოვედი, ამდგარა და ჩვენი ბრიგადის
მეთაურთან, მეორე რანგის კაპიტან პავლე დერჟავინ-
თან მისულა, უთხოვია, მე და ტოპრაკაშვილი ომის და-
საწყისიდან მხარდამხარ ვიბრძოდით და როგორმე ერთ
კატარლაზე მოგვანვედრეთო. ასე რომ, დედი, ისევ ერ-
თად ვართ და შიში ნურაფრისა გექნება.

გუშინ რუმინეთის სამდინარო ფლოტმა კაპიტულაცია
გამოაცხადა. ორ-სამ დღეში ალბათ დავიძვრებით და
დუნაის ავყვებით ზემო წელისაკენ.

...დედი, სევასტოპოლის ვათავისუფლებისათვის სამა-
მულო ომის მეორე ხარისხის ორდენზე ვარ წარდგენი-
ლი. რამაზიც მიიღებს ჯილდოს.

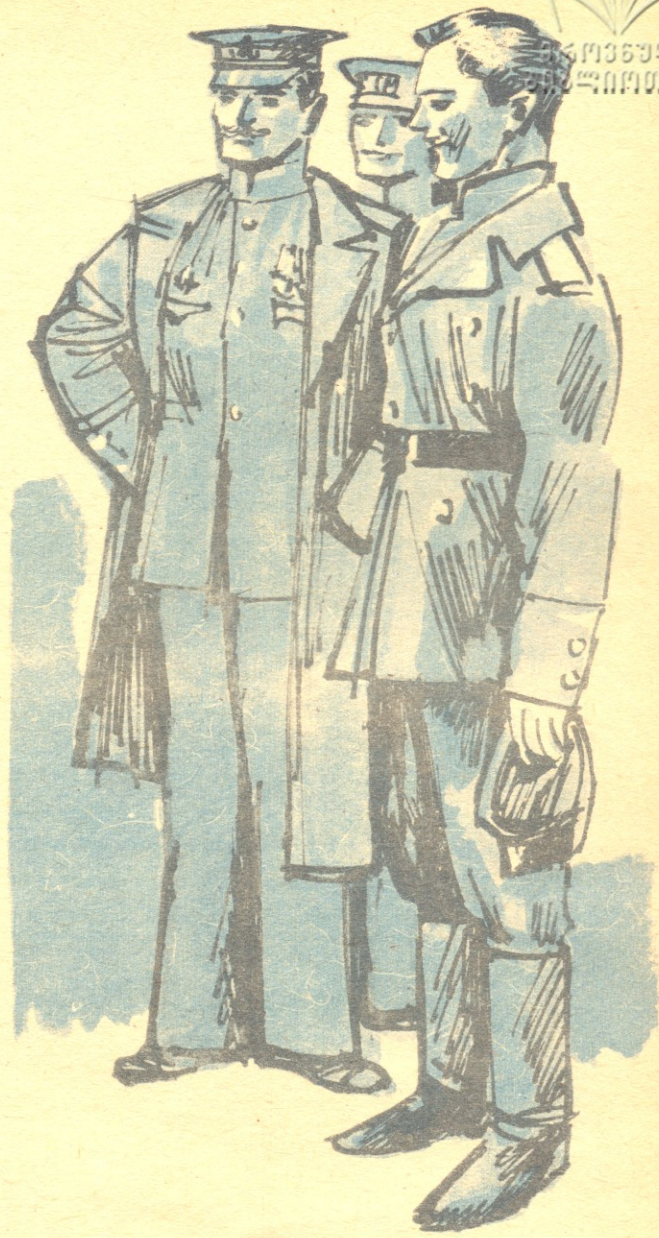
ძალიან მენატრებით შენც, თბილისიც, ამხანაგებიც...
მაგრამ, მგონი, ცოტალა დარჩა. მალე დამთავრდება
ომი...“

წითელდროშოვანი ბალტიის ზღვის ფლოტის მეზღვა-
ურებმა მოხდენილად უწოდეს სატორპედო კატარლებს
„ჯიბის საესკადრო ნაღმოსნები“, ზღვის მცირე მონა-
ღირეებს — „ჯუჯა კრეისერები“, ხოლო ჯავშანკატარ-
ლებს — „ცეროდენა სახაზო გემები“. მერე სხვა ზღვებ-
ზედაც გავრცელდა ეს საალერსო და სახუმარო მეტსა-
ხელები.

დუნაის ფლოტილიის მთავარი დამკვრელი და სადე-
სანტო ძალა ჯავშანკატარლათა ბრიგადა იყო. ამ „ცერო-
დენა სახაზო გემებმა“ ცეცხლისა და ტყვიის ქარიშხალ-
ში აიარეს წყალუხვი დუნაი შესართავიდან ავსტრიის
დედაქალაქ ვენამდე, უკან მოიტოვეს თითქმის ორი
ათასი კილომეტრი და გამარჯვების დღესასწაულს იქ-
ვე ვენაში შეხვდნენ.

მაგრამ ვიდრე ვენას მიაღწევდნენ, დუნაის ფლოტი-
ლიის ჯავშანკატარლებმა სხვა მცირე ხომალდებთან და
საზღვაო ქვეითთა ორგზის წითელდროშოვანი სუვორო-
ვის ორდენოსანი ნოვოროსიისკ-დუნაის მ3-ე განცალ-
კვებული ბრიგადის მებრძოლებთან ერთად მახვილით
გაიკაფეს გზა რუმინეთის, ბულგარეთის, იუგოსლავიის,
უნგრეთის, ავსტრიის ტერიტორიაზე და ვათავისუფლეს
თუ აიღეს ათობით დიდი და პატარა ქალაქი — ტულჩა
და გალაცი, რუსე და სმედერევი, ბელგრადი და ნოვი-
სადი, ვუკოვარი და ბუდაპეშტი, ვაცი და ესტერგომი,
კომარნო და ბრატისლავა...

ბრატისლავა — სლოვაკიის დედაქალაქი — ჩვენმა ჯა-
რებმა 1945 წლის 4 აპრილს ვათავისუფლეს.

1945 წლის 5 აპრილის მზიანი, მაგრამ საკმაოდ გრი-
ლი დილა იდგა. დასავლეთიდან სუსტი ნიავი უბერავ-
და.

მცირე კარპატის ქედის ახლად აზურმუხტებული კა-
ლთები ჩრდილოეთისაკენ სწრაფად იწევედა მალლა და
ლაჟვარდისფერ შორეთში იკარგებოდა.

იმ ადგილის ცოტა ზემოთ, სადაც ჩრდილოეთიდან
გიჟივით მოვარდნილი მორავა დინჯად მოტორტმანე
ცისფერ დუნაის უერთდება (თუმცა იგი აქ ცისფერი კი
არა, სინამდვილეში მტკვარზე უფრო მღვრიეა), პატა-
რა ყურეში ფრიალო ნაპირს აკვროდა და წყალზე ნე-
ლა ირწეოდა ჯავშანკატარლა № 333. ნაპირის გასწვრივ
ჩამწკრივებულ გოლიათ ცაცხვებს (ხელოვნურად გაშე-
ნებული გეგონებოდა) ვეება გაბარჯლული ტოტები მდი-
ნარეზე გადმოეშვირათ და კატარლა ისე იყო მათ ქვეშ
შენიღბული, ჩიტის გაფრენის სიმაღლიდან ყველაზე მა-
ხვილი თვალიც კი ვერ შენიშნავდა.

ოდნავ ზემოთ, დინების აყოლებით, ასევე ცაცხვებისა

და მუხების მზრუნველ ტოტებს კიდევ სამი ჯავშანკატარღა შეფარებოდა. ისინი ბრატისლავაში შეჩერებულ ძირითად ძალებს ელოდებოდნენ, რათა შემდეგ ვენისკენ აპყლოდნენ მდინარეს.

№ 333 ჯავშანკატარღის მთელ ეკიპაჟს, მესიგნალისა და კაპიტნის თანაშემწის გამოკლებით (რომელიც ჯიხურში იჯდა და რადისტის ყურსასმენები ეკეთა), ერთი დიდი ცაცხვის ქვეშ მოეყარა თავი. ზოგნი მიწაში სანახევროდ ჩაფლულ ვეება ხავსიან ლოდებზე ისხდნენ, სხვებს სკამებად რიყიდან ამოზიდული ქვები და ზედ დაფენილი ბუშლატები გამოეყენებინათ.

— დღის წესრიგში, ამხანაგებო, ერთადერთი საკითხია, — კატარღის კომკავშირელთა თავკაცს, მეორე თანრიგის ზემდეგ ვალოდია ავაფონოვს ხმის აწევა არ დასჭირვებია — მისმა ბარბოტონმა თავისუფლად დაფარა დუნაის დუდუნიც და შორეული კანონადის ყრუ გამოძახილიც. — უნდა განვიხილოთ ჩვენი მეზობელი ამხანაგის, № 333 ჯავშანკატარღის იუნგის, ვეგენი ივანეს ძე ტოპრაკაშვილის განცხადება მისი კომკავშირში მიღების თაობაზე.

ჟენია რამაზ ოდიკაძესა და ვალოდია მიშინს შორის იდგა. როცა ავაფონოვმა მისი სახელი ასხენა, ოდნავ გაფითრდა და ნაბიჯი წინ წადგა. მკერდზე ყველა თავისი ორდენი და მედალი ეკეთა, ხოლო დუნაის ალერსიანი ნიავი ყელზე ლამაზად გამონასკვეულ ალისფერ პიონერულ ყელსახვევს უფრიალებდა.

— ამხანაგ ტოპრაკაშვილს ყველა თქვენგანი იცნობს, — განაგრძო ავაფონოვმა. — იგი მემკვიდრეობით მეზღვაური და მამაცი მეომარია, საზრიანი და დისციპლინისანი. დაჯილდოებულია წითელი დროშისა და სამამულო ომის მეორე ხარისხის ორდენებით, აგრეთვე რამდენიმე მედლით. მიღებული აქვს სარდლობის არაერთი მაღლობა. ვფიქრობ, თუ მის თხოვნას დავაკმაყოფილებთ, იგი ისევე არ შეარცხვენს კომკავშირელის სახელს, როგორც აქამდე პიონერის სახელი არ შეურცხვენია.

— სწორია!

— მივიღოთ!

— დაიმსახურა!

— მომეცით სიტყვა! — ხელი ასწია კატარღის მეთაურმა, უფროსმა ლეიტენანტმა სუშჩენკომ.

— გისმენთ, ეფიმ ალექსანდროვიჩ.

ცაცხქვეშ ჩურჩულიც მიწყდა.

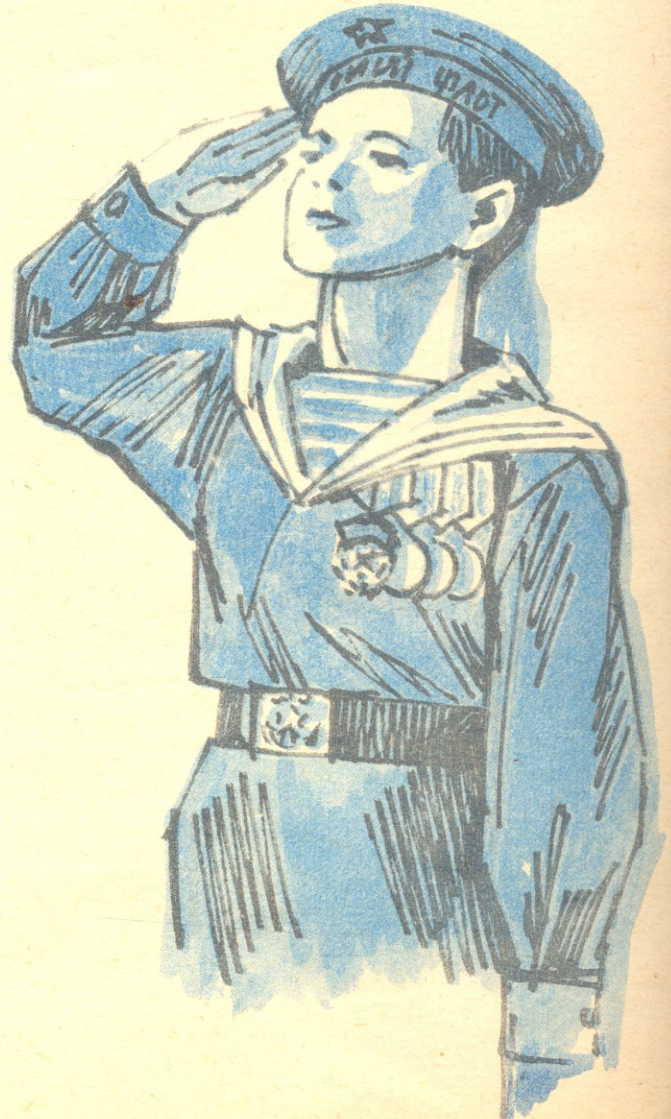
— აქ რამდენიმე მატროსი შედარებით ახალი კაცია, — თქვა მეთაურმა. — ამიტომ ურიგო არ იქნება, თუ იუნგას საბრძოლო ბიოგრაფიიდან ზოგ რამეს გავიხსენებთ. — საათზე დაიხედა. — დრო კიდევ გვაქვს. დაიხსენებთ იყო იუგოსლავიაში, ბელგრადის ახლოს, ქალაქ სმედერევოსთან 1944 წლის 15 ოქტომბერს...

...მავთულხლართებთან დესანტი ჩაწვა — წინ ფართოდ გადაშლილიყო დანადგური ველი. სუშჩენკოს ბინოკლში კარგად ჩანდა მიწას გაკრულ საზღვაო ქვეით-

თა ფიგურები. ველის მიღმა სოფელი იწყებოდა. მარჯვენა მხრიდან შემოვლა შეუძლებელი იყო მარცხენა მხრიდან. რობში ყველგანმავალიც ვერ გაივლიდა, მაგრამ მარცხენა მხრიდან კი მტერს მილიმეტრობით ჰქონდა გამოთვლილი. კატარღიდან ჩანდა, რომ არსებობდა ერთადერთი შემოვლითი გზა — დუნაის ნაპირ-ნაპირ, რიყის გასწვრივ. გზა შორი იყო, მაგრამ მშვიდობიანი.

სუშჩენკომ იუნგა აფრინა.

ჟენიას ათიოდე წუთი დასჭირდა დესანტთან მისარბენად. კატარღის მეთაური ბინოკლით უთვალთვალებდა. მაგრამ მოხდა მოულოდნელი რამ: უკანდახვევისა და შემოვლითი მანევრის დაწყების ნაცვლად დესანტის ორმა მეზობელმა მაკრატლით გაჭრა მავთულხლართი. სუშჩენკოს სუნთქვა შეეკრა, იგი მიხვდა, რომ ნაღმსაძებნის უქონლობის გამო დესანტი იძულებული იყო გაერისკა და რომელიმე გამოცდილი ჯარისკაცის თვალსა და ინტუიციას მინდობოდა. ის ჯარისკაცი წამოდგა კიდევ ფეხზე, მაგრამ უცებ ჟენია ტოპრაკაშვილი წამოიჭრა, რაღაც დაიყვირა (მერე გამოიჩინა, რაც დაიყვირა — „ამხანაგებო, მომეყვითო!“) და ველზე გაქანდა. მოხდა სასწაული — წეროებივით გამწყრივებულმა, იუნგის კვალში ჩამდგარმა მედესანტებმა სოფლამდე ისე მიი-

რბინეს. ფეხი არაფერზე წამოუკრავთ... ხოლო მეორე დღეს მესანგრეებმა იმ საშინელ ველზე ოთხსამდე ნაღმი გააუვნებლეს...

— თუ შეიძლება, მეც ვიტყვი ორიოდ სიტყვას, — წამოდგა რამაზ ოდიკაძე. — ამხანაგ ტოპრაკაშვილს დიდი ხანია ვიცნობ და შემიძლია ბევრი რამ გვიამბოთ მასზე. მაგრამ მე მხოლოდ ერთ ეპიზოდზე შევჩერდები... ეს მოხდა 1944 წლის 10 მაისს სევასტოპოლთან, სტრელეცის ყურეში...

...— წინ, ფორშტევენთან. ნაღმი! მანძილი — ოცი მეტრი!

— საჭე — მარცხნივ! — გაისმა მეგაფონში.

შუალამეა. ცა ფთილა ღრუბლებითაა აჭრელებული, მთვარე ხან ამოეფარება ღრუბლებს, ხანაც გამოანათებს.

— ნაღმი მარჯვენა ქიმთანაა, ორმოცდახუთი გრადუსი, მანძილი — ხუთი მეტრი!

სამანქანო ტელეგრაფი სასწრაფოდ გადასცემს მეთაურის ბრძანებას: მარცხენა ძრავა — „სრული წინსვლა“, მარჯვენა — „სრული უკუსვლა“.

— ნაღმი ჯიხურთანაა! მანძილი — სამი მეტრი!

— ნელი სვლა! ასე გეჭიროთ!

ცოტა ხნის შემდეგ:

— ნაღმი ბოგურასთანაა! მანძილი — ერთნახევარი მეტრი!

ეკიპაჟმა სუნთქვა შეიკრა — სადაცაა, ნაღმი კატარლის კორპუსს შეეჯახება და გათავდა, „ვაის“ დაძახებასაც ველარ მოასწრებ.

მაგრამ:

— ნაღმი კიჩოსთანაა! მანძილი — სამი მეტრი!

კიდევ ცოტა ხნის შემდეგ:

— ნაღმი კიჩოსთანაა! მანძილი — ათი მეტრი!

და მაშინვე:

— განგაში! ქიმს იქით ადამიანია!..

ეს იყო იუნგა ტოპრაკაშვილი. იგი უჩუმრად ჩამხტარიყო წყალში, როცა ნაღმი სულ ახლოს მოცურდა კატარლასთან, და ხელებით ფრთხილად შეეჩერებინა მისი მოძრაობა კორპუსისაკენ. ბიჭის ძალა საკმარისი აღმოჩნდა იმისათვის, რომ ნაღმს მშვიდობიანად ჩაველო კატარლის ქიმის გასწვრივ...

— გუშინწინდელი ისტორიაც ხომ არ გავგეხსენებინა? — ეშმაკურად ჩაიღიმა ბოცმანმა ბორის პლატონოვმა...

კრების მონაწილეებში სიცილმა ჩამოიარა...

ჯავშანკატარლას პონტონების ტივი ჰქონდა გამობმული. ის-ის იყო, მარცხენა ნაპირს მოშორდნენ და ირიბად ასჭრეს მდინარე. ტივზე ჩუმად ისხდნენ ავტომატ-მომარჯვებული საზღვაო ქვეითები. მათ შორის რამდენიმე მედდაც იყო.

შუა მდინარეში შევიდნენ თუ არა, „ჰაინკელების“

დმუილი მოისმა. ექვსნი იყვნენ. ჩვენმა საზენიტობმა სროლა აუტეხეს, მაგრამ მტერმა მაინც შეძლო თორმეტი ბომბის ჩამოყრა შიგ შუა მდინარეში. ერთი მათგანი № 333 ჯავშანკატარლაზე გამობმული ტივის ახლოს გასკდა და პონტონები ყირაზე დააყენა. მეტროლოთავან ზოგმა თვითონ უშველა თავს, სხვებს კიდევ სხვა ბუქსირები მიეხმარნენ. ჟენია კიჩოზე იდგა, მარჯვენა ქიმთან, როცა დაინახა, რომ კატარლასთან ორი მედდა მოცურდა. საწყლები ქიმს შემოეპოტინენ, მაგრამ დაღლილები იყვნენ და ვერ შემოსწვდნენ (არადა. ჯავშანკატარლის წყალშიგი სულ სამოციოდე სანტიმეტრია!) ჟენია არ დაბნეულა, გემბანზე პირქვე გაწვა, ქიმს იქით გადაიწია და მედდებს თმაში წაავლო ხელი. მერე ის იყო, ავაფონოვი და მესიგნალე ვადიმ შაკიტო მიეშველნენ.

სიცივისაგან აკანკალებული და დაქანცული ქალიშვილები კუბრიკში ჩაიყვანეს, ერთმა მეზღვაურმა ბუშლატი გაიხადა და გაუწოდა, მეორემ — ზოლიანი მაისური, მესამეს სათადარიგო შარვალი აღმოაჩნდა. როცა ქალიშვილები გაშრნენ და შეთბნენ, ჟენიას ჩააცივდნენ (რა თქმა უნდა, ხუმრობით) — შენი გადრჩენილები ვართ და წესი ასეთია — გინდა თუ არა, ერთ-ერთი ჩვენგანი ცოლად უნდა შეირთო.

სახეზე ცეცხლშენთებულმა ჟენიამ გაქცევით უშველა თავს...

— ვფიქრობ, საკითხი ნათელია, — დაასკვნა ავაფონოვმა. — წინადადება შემომაქვს, ვუყაროთ კენჭი...

— ერთი წუთით, — შეაწყვეტინა სუშჩენკომ. — ერთი შეკითხვა მაქვს. ტოპრაკაშვილთან კი არა, თქვენთან, ამხანაგო მდივანო.

— გისმენთ, ეფიმ ალექსანდროვიჩ! — ავაფონოვს შეეტყო, რომ ამ შეყოვნებას არ მოელოდა.

— ვინ აძლევს რეკომენდაციას ამხანაგ ტოპრაკაშვილს? კრების წევრებს შორის ჩურჩული დაირხა.

— იცით, რა, ეფიმ ალექსანდროვიჩ, მე მივიჩინე, რომ რეკომენდაციების შეგროვების დრო არ იყო. ვფიქრობ, თამამად შეიძლება აქ გამოსული ამხანაგები რეკომენდატორებად ჩავთვალოთ.

— მე კი სხვა აზრისა ვარ! — მტკიცედ თქვა მეთაურმა.

— ბრძანეთ...

— წინადადება შემომაქვს. ოქმში ასე ჩავწეროთ: „ბიონერ ევგენი ივანეს ძე ტოპრაკაშვილს კომკავშირის რიგებში შესასვლელად რეკომენდაციას აძლევს № 333 ჯავშანკატარლის მთელი ეკიპაჟი“. განა სწორი არ იქნება?

— სწორედ ასეა, ამხანაგო უფროსო ლეიტენანტო! — სახე გაუბრწყინდა მდივანს.

ყველამ შვებით ამოისუნთქა.

ვალოდია ავაფონოვმა ბუშლატის ლაცკანზე მიკრული კომკავშირის სამკერდე ნიშანი შეიხსნა და ჟენიას გაუკეთა. მერე ყელსახვევი შეასწავა, ფაქიზად დაკეცა და უბეში ჩაუღო.

დგას, როგორც სამამულო, ისე უცხოური. ყოველდღიურად 2 200 ცალი ტანსაცმელი იკვრება. სხვადასხვა კლასის მანქანა სხვადასხვა ოპერაციას ასრულებს: ზოგი კერავს, ზოგი უხვევს, ზოგი საღირსებს ამზადებს და ღილებს ამავრებს. ორნემსიანი მანქანებიც დგას, რომელსაც თანაბრად გააქვთ წყვილი გვირისტი ქსოვილებზე.

სამკერვალოში, შეიძლება ითქვას, მარტო ქალები მუშაობენ. მანქანებს უსხედან და ერთმანეთის წამოწყებულ საქმეს აგრძელებენ, ზოგიერთი ახალგაზრდაა. ახლახან რომ დაუმთავრებიათ პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებელი. ზოგიც პირდაპირ საშუალო სკოლიდან მოსულა აქ. მაგრამ უმეტესად ასაკოვანი ქალები არიან. მათ შორის თავდადებული შრომით, ახალგაზრდობის სიყვარულითა და მათზე ზრუნვით განსაკუთრებით ეუფუნა კელაპტრიშვილი გამოირჩევა.

ოცი წელია. ეუფუნა კელაპტრიშვილი საბავშვო ტრიკოტაჟს კერავს. ფაბრიკაში მეზობელმა ქალმა მოიყვანა. ქუთაში დაუჯდა აქ მუშაობა, მით უმეტეს. კერვა ეხერხებოდა. შინ პატარა გოგო-ბიჭები ჰყავდა: შალვა, ნანა და გია. თითქოს იმათი ტანსაცმელი უნდა ეკერა, თითქოს იმათთვის უნდა ეზრუნა...

...საამქროში საკერავი მანქანების რამდენიმე მწკრივია. მარჯვნიდან პირველი მწკრივის ბოლოს უდგას სამუშაო მაგიდა ეუფუნას. ნათელი, მშვიდი და დინჯი სახე აქვს. შავი ფერის ჩვეულებრივი სამუშაო ხალათი აცვია.

საქმის ერთგულია, დროს უფრო ხილდება. საამქროში სალაპარაკოდ ვერ მოიცილის. თუ სტუმარი ეწვია, საკერავეებით დატვირთულ ხის ფართო სკამს გაუთავისუფლებს, გვერდით დღისვამს და კერვას განაგრძობს. სხვანიარად შეუძლებელია: იგი ხომ მრავალთავან: ერთ ოპერაციას ასრულებს — არშიებს ავლებს ტანსაცმელს და გვერდებს უკერავს; მისი ზელიდან გამოსულ ტანსაცმელს კი სხვები ელოდებიან, რომ ნაწიბურები ამოუხვიონ, სახელოები და საყულოები მიაკერონ, საღილეები დაამ-

ზადონ, ღილები მიამაგრონ და ასე თანდათანობით...

მაგიდიდან მაგიდაზე მოგზაურობენ პატარა ფერად-ფერადი კაბები, სარაფნები, პიჟამოები, შარვლები, მაისურები...

სამუშაო დრო იწურება. ერთიმეორის მიყოლებით ჩუმდებიან მანქანები. შეკერილი ტანსაცმელი ყუთებში ლაგდება. ყუთები ურიკებით გააქვთ, მუშები ტოვებენ საამქროს. მხოლოდ რამდენიმე ქალს ზოგი რამ ვერ მოუსწრია და სხვა მანქანასთან მიაქვს საკერავი, ამ დღეს დაწყებული საქმე სახვალიოდ რომ არ დაურჩეს.

ეუფუნა კელაპტრიშვილმა ყველა მანქანის საიღუმლო იცის. დასვენების დღეებშიც ხშირად ნახავთ საამქროში, გამალებით მუშაობს და უკვე სხვებისაგან დამოუკიდებლად კერავს. ჯერ ერთ მანქანასთანაა, მერე — მეორესთან, მესამესთან, ვიდრე ტანსაცმელს მთლიანად არ მოამთავრებს. ეუფუნას მრავალმხრივი ოს-

ტატობა განსაკუთრებით იმ დღეებში გამოადგებათ, ხოლმე, რატუნა ლიმე ამხანაგის გამოუცხადებლობის მიზეზით ამა თუ იმ უბანზე საქმე ბრკოლდება — მანქანებს ჩამოუვლის და მონაცვლეობით ხან კერავს. ხან გვირისტს ავლებს.

ეუფუნა ახალგაზრდობის დამრიგებელიცაა. ოცი წლის განმავლობაში ბევრს შეუსწავლია მისგან უხადო კერვა.

საბავშვო ტრიკოტაჟის ფაბრიკა 104-ე და 74-ე საშუალო სკოლების შეფია. ყოველ პირველ სექტემბერს ღირებულების წარმომადგენლები და მოწინავე მუშების ჯგუფი ამ სკოლებს ესტუმრებიან და სასწავლო წლის დაწყებას ულოცავენ. მოსწავლეებსაც ყოველდღე ნახავთ ფაბრიკაში, სამკერვალო საამქროში, იქ, სადაც კელაპტრიშვილი მუშაობს, გოგონებს კერვის გაკვეთილები უტარდებთ. ისინი ჯგუფებად არიან დანაწილებულნი და თითოეულს კვირაში ერთი დღე ხვდება. მათი

მანქანებისათვის ცალკე კუთხეა გამოყოფილი. მოსწავლეები უმეტესად გადანარჩენი ქსოვილებისაგან ამზადებენ ბავშვთა წინდებს, ფეხსაცმლის თბილ საფენებს, პატარა-პატარა სხვადასხვა ფერის ქსოვილებს ერთმანეთს უხამებენ და ჯემპრებსა და ბოლოკაბებსაც კერავენ.

მოსწავლეები ზაფხულის შრომით სემესტრს აქ ატარებენ. მაშინ მათ ანაზღაურებაც ეძლევათ.

ამ ურთიერთობამ ნაყოფიც გამოიღო. გოგონები არა მარტო კერვას ეუფლებიან, იყვარებენ კიდევაც საქმეს. წელს ამ სკოლებიდან, საშუალო განათლების მიღების შემდეგ, სამი გოგონა მოვიდა სამუშაოდ ფაბრიკაში. ასე იყო წინა წლებშიაც. აი, ამ მოსწავლეთა მასწავლებელი და

დამრიგებელია ყუყუნა კელაპტრი-
შვილი.

გულისხმიერებისა და დაუზარებ-
ლობის წყალობით მან ბევრი მეგობა-
რი შეიძინა. ყუყუნა გედევანიძე ერთი
იმათგანია, მან რომ ხელობა შეას-
წავლა და საქმე შეაყვარა.

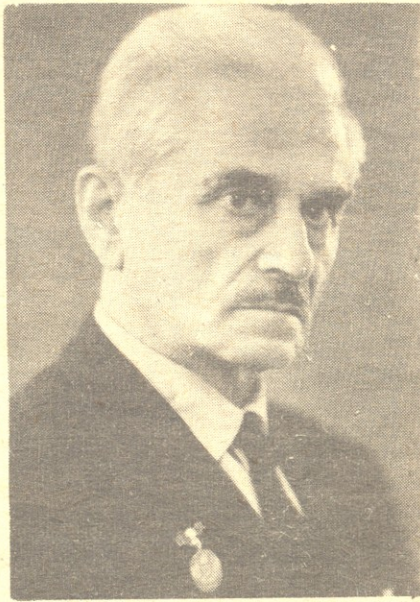
ფაბრიკაში მშრომელთა შრომისა
და საყოფაცხოვრებო პირობების შე-
მსწავლელი კომისიის წევრიცაა
ყუყუნა კელაპტრიშვილი, რაიონულა
საბჭოს დეპუტატაც გახლავთ. შინ
სათუთად ინახავს სოციალისტურ
შეჯიბრებებში გამარჯვებულის მედ-
ლებს, რომლებსაც ყოველწლიურად
ღებულობს.

ღედასა და შვილებს შორის ჩუმი,
თბილი დამოკიდებულებაა. შვილები
ჭერ კიდევ მოსწავლეობის დროიდან
ცდილობდნენ, ისეთი ნიშანი მიეღოთ,
ღედა გაეხარებინათ. ახლაც არაფრ-
ით ატყენენ გულს. მათი სახლიდან
ხმამალალი ლაპარაკის ხმა არ გამო-
სულა. შვილები ადრევე შეაჩვია
შრომას. პატარაობიდანვე აკეთები-
ნებდა, ვისაც რისი გაკეთება შეეძ-
ლო. ჩვეულებად ექცათ ერთმანეთზე
ზრუნვა. შვილები ღედის მაგალითით
დაიზარდნენ. შრომაშიც დაუზარელ-
ნი გამოვიდნენ.

კელაპტრიშვილების ოჯახს სოფე-
ლი ქართლში აქვთ და მამაპაპეულ
კერასაც პატრონობენ. ადრე გაზაფ-
ხულიდან გვიან შემოდგომამდე კე-
ნახსა და ბოსტანს უვლიან. ამ საქმე-
ებისათვის კვირა დღეები გამოუყ-
ვიათ. საგარეუბნო მატარებელს დი-
ლაუთენია მიჰყვებიან კავთისხევში
და გვიან შედამებულზე უკან ბრუნ-
დებიან. ზაფხულს კი სულ სოფელში
ატარებენ.

ყუყუნა კელაპტრიშვილს მთელი
სიცოცხლე მუხლჩაუხრელ შრომა-
ში გაუტარებია. დაღლილიც კი
ბევრჯერ ისევ საქმეს მისძალეობია
შინ თუ გარეთ, ყველა ადამიანური
მოვალეობისათვის თავისი წილი მიუ-
ზღავს... მას ღრმად აქვს შეგნებული,
რომ ღირსეულია არა მარტო ის,
თუ რას ქმნი, არამედ ისიც — როგ-
ორ ქმნი. უპირველესად კი უთუოდ
უნდა გიყვარდეს ის საქმე, რასაც
აკეთებ.

ნინო დეპანოიძე.

კოდიონ ქორქია

გარდაიცვალა ნორჩი თაობის
გულითადი მეგობარი და სულიერ-
ი აღმზრდელი, ქართული საყმა-
წვილო ლიტერატურის ერთ-
ერთი მამამთავარი როდიონ ქორ-
ქია.

ღვაწლმოსილმა მწერალმა თა-
ვისი ხანგრძლივი სიცოცხლის მა-
ნძილზე ბევრი რამ ნახა და განი-
ცადა: მონაწილეობდა პირველ
იმპერიალისტურ ომში, სამოქა-
ლაქო ომის წლებში წითელი არ-
მიის რიგებში იბრძოდა რევოლუ-
ციის მტრების — კორნილოვისა
და დენიკინის წინააღმდეგ, საქარ-
თველოში საბჭოთა ხელისუფლე-
ბის დამყარების შემდეგ აქტიუ-
რად მოღვაწეობდა კულტურისა
და მწერლობის განვითარებისა-
თვის. ნანახი და განცდილი შთამ-
ბეჭდავად, მაღალმხატვრულად
აისახა მის მოთხრობებში, პიესე-
ბში...

ექვს ათეულ წელზე მეტი ხნის
განმავლობაში როდიონ ქორქიას
მხატვრული სიტყვა დაუღალავად
ემსახურებოდა მშობელ ერს, მო-
ზარდი თაობის მაღალი იდეალე-
ბით აღზრდის საქმეს. ჭერ კიდევ

პირველმა წიგნმა „საქმე ბეჭდის
ბავი“ მწერალს დამსახურებულად
მოუპოვა პატარების გულის მე-
საიდუმლის სახელი.

შემდგომში შექმნილი საბავ-
შვო ნაწარმოებები „ბუდიონის პა-
პიროსი“, „ოქსანა“, „მიშა პოპო-
ვი“, „ოთხი ზღაპარი“, „სამშო-
ბლომ გამომგზავნა“, „შვილი ნა-
ტო“, „მწვანე კარავი“, „თეთრი
ხატა“, „ყელსახვევი“, „გულადი
პიონერი“ და სხვა მოთხრობები
თუ ზღაპრები მკითხველებში ნე-
რგავდა და კვლავაც ნერგავს სამ-
შობლოს სიყვარულის, ჰუმანი-
ზმის, ინტერნაციონალიზმის უკე-
თილშობილეს გრძნობებს.

მწერლის უკვდავსაყოფად მარ-
ტო „მარილის აკვანიც“ იკმარბ-
და. ამ გულისშემძვრელ ქმნი-
ლებაში დიდი მხატვრული სი-
ძლიერით არის გაცოცხლებული
სამოქალაქო ომის ქარცეცხლიანი
დღეები, სოციალისტური სამშობ-
ლოსთვის ყმაწვილების უმაგალი-
თო თავდადება.

სიცოცხლის ბოლომდე განუ-
ყრელი მეგობრობა აკავშირებდა
როდიონ ქორქიას შურნალ „პიო-
ნერთან“, რომლის პასუხისმგე-
ბელი მდივანი, ხოლო შემდეგ —
სარედაქციო კოლეგიის წევრი
იყო ერთ ხანს. იგი ყოველთვის
დაუზარებლად იღვწოდა შურნა-
ლის ყოველმხრივ სრულყოფისა-
თვის, ბრძნული რჩევებით ძვირ-
ფას სამსახურს უწევდა რედაქ-
ციის შემოქმედებით კოლექტივს.
ხანდაზმულიც კი მუდამ ჭაბუკუ-
რი ხალისით ხვდებოდა ნორჩ მკი-
თხველებს რედაქციაში, სკოლებ-
ში, პიონერთა ბანაკებში...

წავიდა ჩვენგან ჭეშმარიტი მა-
მულიშვილი, ქართული საბავშვო
მწერლობის მოჭირნახულე, რომ-
ლის მხატვრული მემკვიდრეობა
კვლავაც არაერთი თაობის სულ-
სა და გულს დააპურებს.

შურნალ „პიონერის“ რედაქცია,
სარედაქციო კოლეგია.

პირველი ტკივილი

კლავდია ლევლიანის
მხატვარი თამაზ ფხიკიძე
გ ო თ ხ რ ო ბ ა

გამოცდების ბოლო დღეა. დამთავრდება გამოცდა და სოფლისაკენ გავწევე. ამ ზამთარში მხოლოდ ორჯერ ვიყავი სახლში. იმოდენა მოთოვა, ვინ მივიდოდა სოფლამდე. აუ, იმ დღეს რას თოვდა! ჩვენები შეშინდნენ:

— ამაღამ ასე რომ ითოვოს, ხვალ დილით როგორღა წახვალ ინტერნატში? მეორე დღეს ადრინადა ამიკრეს გულანაბადი.

— წავიდეთ, შვილო, ეტყობა, დიდ თოვლს დადებს! — მითხრა მამაჩემმა და მეც, მეტი რა გზა მქონდა, წამოვედი...

გამოცდიდან გამოსული ნინიკას ვეცი:
— აბა, ჩქარა, წავიდეთ! — ნინიკა ჩემი სოფლიდან არის, მეზობლები ვართ. ჩვენი სოფლიდან ორნი ვართ ინტერნატში, მეტი ბავშვიც არ არის სოფელში.

— ბავშვებს არ დავუცადოთ? — აწრიალდა ნინიკა.

რას ამბობ, გოგო, გავგასწრებს საბის ავტობუსი.

— ფეხით წავიდეთ!

— გადაირიე? მე წააღ! — არადა, მე რომ სოფელში მარტო მივიდე, მომკლავს დედამისი. მე მყავს ჩაბარებული.

— უსინდისო! — ბუზღუნებს ნინიკა.

მე წინ მივდივარ, უკან ნინიკა მომდევს. კურადლებას არ ვაქცევ. მეტიჩარა! შავას უყვარს ამხანაგები, მე კი არა! იბრანჭება, რაჭმის საბჭოს თავმჯდომარე რომ არის. თავმჯდომარედ რომ აირჩიეს, დედაჩემმა შემჭამა.

— ამ ქნაჭა გოგომ რაღა უნდა გაჯობოს, ბიჭო!

— ეე, დედა, ფრიადოსანია.

— შავას ვამბობ მეც. ან სიმაღლე მქონდეს, ან სისქე.

— სიმაღლე და სისქე რად უნდა, დედა, სწავლას?

— აბა რა უნდა, ბიჭო, მარტო თამაში? ...

... ფეხი გამოადგი, გოგო, კოლმეურნე-

ობის მანქანაა მოდის!
მანქანის მძღოლმა დაგვინახა, გააჩერა. ნინიკას ხელი ვტაცე და მანქანაზე შევაგდე. მე შენ გეტყვი, დაგამძიმებს. ერთი ფუთიც არ იქნება. ძლივს მივუსწართ საბის ავტობუსს, შევევარდით.

— გამარჯობათ! — მივესალმე ყველას.
— გამარჯვება ნუ მოგაკლოს ღმერთმა, ბიძია; დაჯექი, შვილო. — მოხუცმა ჩაიჩოჩა და ადგილი დაუთმო ნინიკას. მე უკან წავედი; დავდექი, რა მიშავს ჩემს სახლამდე ნახევარი საათის გზაც არ არის.

— როგორი კარგი თვალები აქვს ამ ბავშვს. — ჩემს წინ მჯდომმა ქალმა ნინიკაზე მიუთითა მეზობელს. ვერ ვიცანი. ალბათ, საბელია. — ნამდვილი ზღვის ფერი.

არასოდეს შემიხედავს ნინიკას თვალები-სათვის.

— მოდი, ბიჭო, შენც დაჯექი! — მიმიჩინა ადგილი თავის გვერდით ნინიკამ. შეგუბღვირე. ქალების ნათქვამი გამახსენდა და დავჯექი. ნინიკას თვალებში შევანერდი. აი, თურმე რა ფერის ყოფილა ზღვა!

— რას მიყურებ? — გაიკვირა ნინიკამ.

— ცხვირზე რაღაც გაცხია!..

— ... გაუმარჯოს ჩემს სოფელს! — დავიძახე და ბიძინას წყაროსთან ჩამოვედი. ბიძინას წყარო ხუმრობა არ გვეონოთ, ძველისძველი ნაშენია.

გაიხარა დედაჩემმა, გაიხარა ნინიკას დედამაც. ამ დროს სოფელში საქმე ბევრი არაფერია. ყანები გამოროდებულა, ვენახი — გათხნილი. შეწამვლა სჭირდება, შეწამვლას მე არ მენდობა მამაჩემი, ვენახი პამიდორი კი არ არის! მე და ნინიკას საქონელი დაგვჩრა მოსავლელი. დედაჩემი სოფლის ფოსტალიონია. როცა სახლში ვარ, მის მოვალეობას ვასრულებ, სამ დღეში ერთხელ სარგვეში ავალ, ვაზუყებხა და წერილებს წამოვიღებ. ახლა კი ყოველ დილით ავდივარ. კოლმეურნეობის თავმჯდომარეს დედაჩემისთვის ველოსიპედი უყიდია. დედაჩემი ვერ ეგუება და არის ველოსიპედი კედელზე მიყუდებული. იცოცხლე, მე გული ვიჯერე. რა ჯობს ველოსიპედით სარგვეში აქრიალებას. დილით ადრე ავირბენ, ფოსტას ჩამოვიტან, მერე მე და ნინიკა საქონელს

გორაზე წავასანმო. ველოსიპედით სიარულთ გულს ვიკერებთ, მერე ნინიკა კაკლის ძირში დაჯდება, კითხვას დაიწყებს, კითხულობს და საქონელსაც ყურადღებას აქცევს. გორაზე საკონილის მოდგომას დიდი საქმე არ უნდა. გულდანდობით ძოვენ. ერთი ჩვენი მოზვერია წუწი. თვალი სულ ყანისკენ უჭირავს.

— მიიპარები, შე წუწიო? — მივაყვირებ და ვაინაბება.

სოფელში ჩვენს მეტი არავინაა. როდის დამთავრდება გამოცდები! გვივსება მაშინ სოფელი. ნინიკა კაკლის ჩრდილში ზის და წიგნს კითხულობს. დავიღალე, ველოსიპედი კაკლის ხეზე მივაყუდე.

— რას კითხულობ? — „უქარქაშო ხმლებს“. კარგი წიგნია, ძია ზურაბმა მათხოვა.

სოფელში შეხვალ თუ არა, პირველი სახლი ძია ზურაბისაა. ძია ზურაბი ძველი მუზღვაურია, მთელი ცხოვრება ლენინგრადში გაატარა, იქვე ებრძოდა ფაშისტებს. ძია ზურაბს ბევრი წიგნი აქვს, ნინიკა მისი ხშირი სტუმარია. კარგი ამბების მოყოლაც იცის, როცა გუნებაზეა.

ძია ზურაბის ეზო აქედან მთლიანად ჩანს. ახლაც კოპიტის ძირში ზის და კითხულობს.

— აუ, როდის ჩამოვლენ ჩვენი ბიჭები! ნინიკა კითხვას თავს ანებებს.

— მალე ჩამოვლენ, ძია ზურაბმა თქვა, ამ შაბათ-კვირას ველოდებით.

— მართლა? — გამიხარდა, მინდორზე გავგორდი.

— ჩამოვლენ და გვივსება სახლები. ბაბუამ თქვა, წინათ ასეთი ლოზუნგი იყო, „პირი ქალაქისკენო“. ხალხმა ქალაქს ძია-შურა და დაცარიელდა სოფელი, აი, ზედა მხარე სულ დადარიელებულია. ვინდა დარჩა შალვა, ძია ზურაბი, ვალიკოსანები... წელს გოგი რასაც აქ გაუტარებია ზამთარი, პენსიაზე გასულა. ალიოშას კარი გამოკეტილია, ნინოსი, მანანასი, კარლოსი, ლევანის, ივლიტორის, გუჯასი, ბიძინისი, გუგულასი. — ამბობს ნინიკა. — ბაბუამ თქვა, სოფელში ახალგაზრდობა თუ არ მომრავლდა, წასულია თქვენი საქმეო. მთავრობამ ხალხი სოფლით უნდა დაინტერესოს და ისევ გვივსება სოფელიო.

— კიდევ კარგი, ახლა ზაფხულში მაინც ჩამოდიან, წინათ ზაფხულშიც არ ჩამოდიოდნენ.

იქნებ ახლა სოფლისკენ ქნან პირი?

...სალამოს მე და ნინიკა საქონელს სახლში მივდენით. მე ველოსიპედზე ვჯდები და ნინიკას ვუძახი.

— შემომიჯექი, გოგო! — ნინიკა შემომიჯდა, წელზე ხელი მომხვია. საქონელს მივყვებით.

ნინიკას დედას კოლმეურნეობის აბრეშუმინ ჭია უსვია, — მებაბრეშუმე ქალების ბრიგადას ხელმძღვანელობს. სოფელში ერთი გაუკორტნავი თუთის ხეც არ დარჩენილა. ნინიკა ჩიტვით დადის ხეზე, დატყაული აქვს კანჭები. როცა დედამისი თუთის ფო-

თლის საკრეფად დაყვება, მაშინ გორაზე მარტო ვარ. ქალები ფოთოლს დაკრეფენ, დამიძახებენ, ფოთლის სავსე ტომრებს ველოსიპედზე შემომმიწყობენ და ნინიკას ეზოში შევგვრიალდები.

— წამოდი, ჭიებს გაჩვენებ!

სახლში შევედი, ოთახში ჩუმი შარიშური დგას, თითქოს ვიღაც ჩურჩულებს. ყურს ვუგდებ. არის რაღაც საინტერესო ამ შარიშურში.

— შეხე, შეხე, რა ლამაზია! — ცხვირთან მომიტანა ნინიკამ ხელზე დასმული თეთრად გაფუნჩულებული აბრეშუმის ჭია. შევკრთი, უკან დავიწიე. — გეშინია? არ იკბინება, სრულიად უბოროტია, თვინიერი! — ნინიკამ თავი მაღლა ასწია, ჭია ლოყაზე დაისვა. გამაყრიალა.

— რას შვრები, გოგო!

— ბუნებას მისთვის მხოლოდ სიკეთე უჩუქებია, თავის დაცვის უნარიც კი არა აქვს! — თავისას განაგრძობს ნინიკა.

...გაცოცხლდა ჩვენი სოფელი. ჩამოვიდნენ ჩვენებური გოგო-ბიჭები. მთელი საღამო სიმღერა, ვიტარა და ჩქარი ტაშია. სოფელს გუგუნის გაულის. ნინიკა ყოველი სიმღერის დამწყებია და სიხარულით სულ ფრთხილდება.

გუჯას ცოლმა დისშვილი ჩამოიყვანა, აუ, რა გოგოა! ჩემი ტოლია. სიმღერა არ იცის, მაგრამ ცეკვავს, ხო-ხო, რას ცეკვავს! მაიკო პქეია, ჩემს ველოსიპედზეა შეყვარებული დავისვამ წინ და დავქრით.

— შორს არსად წახვიდე! — მოსძახის დეიდამისი. სარგვეში მინდა. წამყვეს, დასკდებიან გულზე იქაური ბიჭები. მაგრამ დეიდამისი არ უშვებს.

— სად მიდიხარ, ნინიკა? — ეკითხება მამულა.

— ჭიამ ცახზე დაიწყო გასვლა, მინდა გორაზე გვიმრა უნდა მოვჭრა.

— ჩვენც წამოგვევით! — ტაში შემოკრა მამულამ. ნეტა რა სასიამოვნოა ღელის პირზე გვიმრის მოჭრა! კურკამ, ფოცხვერამ, ჯიჯიბერამ, ბუნბუტიმ მხარი დაუჭირეს და ღელისაკენ თივილ-ხივილით დაეშვენენ. მაიკო არ წავიდა, ჭიის ეშინია.

— მე აქ დავრჩები! — მივაყვირე მიმავლებს, ველოსიპედზე დავჯექი, წინ მაიკო დავისვი.

გზაზე მამულა გამოჩნდა, ზურგზე იმოდენა გვიმრა აუკიდია, ერთი ურემი გამოვა.

გორიდან შუალამისას დავბრუნდით. ჩვენი სიმღერა ცას სწვდებოდა.

— შეხედეთ, შეხედეთ, აუ, რამოდენა ვარსკვლავებია! — ზეცას შესჩერებია მამულა.

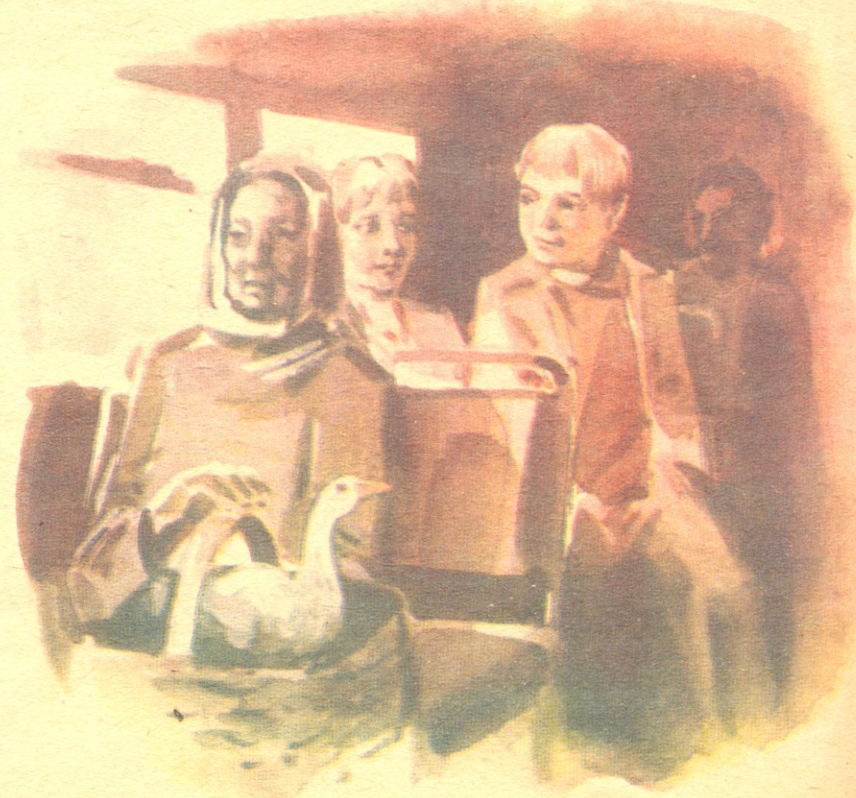
ძია ზურაბის ეზოში ჩავედით. ჩვენებურებს კოპიტის ძირში მოუყრიათ თავი, მუსაიფობენ, ჩვენ გველოდებიან. ბიჭები წყაროს მისცივდნენ.

— გაიმარჯვეთ, ბიჭებო?

— აბა როგორ, ძია ზურაბ, ქროლვლები გვაჯობებდნენ?

— ბავშვებო, თქვენთან ერთი სათხოვარი მაქვს! — გვეუბნება მამულას ბებია. — მოაწყვეთ შრომის დღე, ეკლესიაში გადით, მოაწესრიგეთ იქაურობა.

— ვაშა, ვასრულეთ ბებიას ბრძანებას! დავასუფთავებთ და წესრიგში მოვიყვანთ ეკლესიას და მის გარემოს! — ხელები მაღლა შემართა მამულამ.

მამუკას ბებია დამსახურებული მასწავლებელია.

მეორე დილით შვიდ საათზე გზაჯვარედინზე ვართ, ყვირით, სიმღერით მივდივართ, მამუკა წინ მიგვიძღვის კოჩივით. ორმეტრიანი ბიჭია. ხელში გიტარა უჭირავს, უკრავს და მღერის. გვერდით ნინიკა მიხდევს და ისიც მღერის, მე ველოსიპედით მივქრო, წინ მაიკო მიზის. ბიჭო, რა გრიალით შევედით ეკლესიის ვალავანში! შეიქნა მუშობა, რა მუშობა!

სამხრობისას მამუკას ბებია მოვიდა სოფლის ქალების თანხლებით. რა არ მოგვიტანეს: ხაჭაპურები, ფოთლიანი მჭადები, ჭყინტი ყველი, ისრიმყავალი ჩაწყობილი წიწილები, პამიდორი, კიტრი და ათასნაირი ხილი.

— ყოჩაღ თქვენ! — მოგვიწონა ბებია მხელები. — ეკვდებიც გაასუფთავეთ?

— აბა, როგორ!

ეკლესიის უკან ეკვდერთან თავი მოვიყარეთ.

— ბავშვობაში რამდენჯერ ვყოფილვარ ამ ეკვდერში! — ბებია ეკვდერის ჩასახვლეღში ჩაიხედა. — ხომ არ დანგრეულა?

— ჩამოდი, ბებია! — ეხეწება მამუკა.

— რას ამბობ ბიჭო, აქ შეხუტება სული, მანდ რა ჩამოიყვანს!

სამი ოთახია, იქით-აქით ორსართულიანი ნარტობით.

— არის შიგ რამე?

— არაფერი, შოგ ნარზე ადამიანების ძვლებია.

— წინათ ყოველ ნარზე ადამიანის ძვლები იყო, თავით თუნუგები ედგათ. ჩვენი ბავშვობის დანაშაულია, არ გვესმოდა, არ ვიცოდით, ძველ საუნჯეს რომ უნდა გავფრთხილებოდით.

— რათ არის შიგ ადამიანის ძვლები?

— ამბობენ, ეკვდერი უამინობის დროს გაკეთდა. ავადმყოფები ჩაჰყავდათ შიგ, თუნუგით წყალს დაუდგამდნენ. ვინც მორჩებოდა, ამოვიდოდა. იმხანა ამბობენ — ეკვდერი დიდი იყო, აი, იმ კლდეებთან გადიოდა! — ბებია ხელი სათხებოსკენ გაიშვირა. — შიგ ღორები ჩადიოდნენ და იკარგებოდნენ, ამიტომ ამოაშენესო.

წამოსვლის წინ კვლავ ეკლესიაში შევედით. საკურთხეველთან მოვიყარეთ თავი. მამუკას ბებია „შენ ხარ ვენახი“ წამოიწყო. ისეთი სიმღერა დავაგუგუნეთ, — ჩვენს სიმღერას ეკლესიის გუმბათი იტაცებდა.

სალამოს გორაზე მოვიყარეთ თავი. მაგრამ ჭექა-ქუხილი ატყდა, შერე დასცხო წვიმამ და რა გავაჩერებდა, მოვუსვით.

— ამოდით, ბიჭებო, ამოდით! — მოგვძახის ძია ზურაბი აივნიდან.

— აუ, ბიჭო, რა ჭექა-ქუხილია!

— ნინიკა, უუ! — ისმის ნინიკას დედის ხმა. — ჩამოდით, ჩამოდით, ჭიას უჭირს, მომეშველეთ.

წუთში ნინიკას სახლის აივანზე გავჩნდით.

— არიქა, მიშველეთ, ჭია ცახზე გამოდის, ჭექა-ქუხილის ეშინიათ, დამეღუპებოან. შე-

დით შიგ ტყეში წამოიწყო წამოიწყო უყვარს-ჭიას სიმღერა. ვამბა, ჭექა-ქუხილისა აღარ შევიძინებთ.

მოარბენინეს გიტარა, ისეთი სიმღერა კოჭვით, ჭექა-ქუხილიც კი შევაშინეთ უტებ ჩადგა.

მთვარე ნელა დასეირნობს თეთრ ღრუბლებს შორის.

— წამოდით, ზედაურები გავაცილოთ!

— ხვალ მთაში მივყვები მამას, საქონელი უნდა ჩამოვრეკოთ! — დიდვით ვამბობ მე.

— მეც წამოვალ! — წამოიძახა მამუკამ.

— არ გამოგიშვებენ! — დაეჭვდა.

— შენ მაგის ჯავრი ნუ გაქვს!

მამუკას სახლი შევეყვი, მინდა გავიგო, გამოუშვებენ თუ არა. ყველანი აივანზე სხედან, მამუკას ელოდებიან. მამუკამ შესვლისთანავე ხელები გაშალა და გამოაცხადა

— ხვალ მთაში მივდივარ, საგზალი გამოიშვადეთ.

— სად მივდივარ? — იკითხა მამუკას დედა.

— მთაში!

— ვინ გითხრა?

— სოსო მიყვება მამამისს. საქონელი უნდა ჩამოვრეკო, მეც მივდივარ, ვნახავ მთას, საქონელს.

— რა გინდა მთაში, მთელი დღე საქონელში არა ხარ?

— მეორედ არ თქვა ეგ, დედა, მე მთა მინდა ვნახო. მთაც, ბარიც, ტყეც, მდინარეების სათავეებიც.

...მტრედისფრად ინათლა თუ არა, მთის გზას დავადექით. მეგზური მამაჩემია, გვერდით მამუკა მიხდევს, გიტარას უკრავს და ტბილად ღიღინებს. მაგის ამბავი რომ ვიცო, მთელი გზა იმღერებს, მე შენ გიტყვი უზარება.

— ასეთი ზარ-ზემით მთაში არასოდეს წავსულვარ, — იცინის მამა. — ღმერთმა გიმელოთ, მწყემსებს გაუხარდებათ.

სახულარში დავისვენეთ და დავნაყრდით.

— აღექით, გეყოფათ, დაღამებამდე ადგილზე უნდა ვიყოთ.

წამოვიშალეთ.

— აი, შაშვი ჭახახებს, კოდალას კაკუნი გესმის? — ვერ ისვენებს მამუკა. „ბუბუ, ბუბუ“ — ეპასუხება გუგული.

ყველაფერი უხარია ამ ბიჭს!

მწყემსების ბანაკში დაბინდებას შევასწავრით.

— ეს რა ჯეგლები წამოგიყვანია, შენ გაინარე! კარგი სტუმარი კარგ მასპინძელს ჯობიაო, — გამხიარულდა მწყემსების თავკაცი.

ცეცხლს შემოვუსხედით. მამამ იზაბელით საფე ტიკს მოხსნა თავი.

— ტიკო კიდე შემოგჩა?

— მიოსთვის ვინახავ, სხვა დროს აღარ ვხმარობ.

— ახ, ტიკო, ტიკო, ჯან, ტიკო, ტიკო! — მღერის მამუკა და ხელებს შლის.

— ეს რა ბიჭი ჰყოლიათ შვილსა, — ჰკვირობენ მწყემსები. — ათადან-ბაბადან მაგრე მოსდგამთ, მაგის მამა-პაპანიც ეგრეთი

იყვებს, სიმღერასა და ლექსზე შეყვარებული. საგზალი ამოვალავეთ. მწყემსებმა თბილი რძე, ნაღული, ჭყინტი ყველი და კალძანები მოგვიტანეს. მხიარულად შევექვეციით.

მამუკა სიხარულით ლამის ცას მისწვდეს.

— არა, ძმაო, ეს დღე ჩემს ცხოვრებაში არ დამავიწყდება!

ძილიანთვის გავემზადეთ. ანაღვარდა მწყემსმა ტყაპუტი მხარზე მოიგდო, ზეზე მიყუდებულ თოფს მისწვდა და ძილი ნებისა გვისურვა.

— სად მიდიხარ, მალხაზ?

— ამაღამ ჩემი რიგია საქონლის თვალის დევნება!

— მეც წამოვალ! — აიჩემა მამუკამ.

— არა, შვილო, წესი არ არის, სტუმარს ღამე ვატყინოთ.

უფროსის სიტყვა ვერავინ ვატყნა. კარავში თივის ლოგინი მოგვიწყვეს. დავწექით. ვინ დაგაძინა!

— ბიჭო, რა ღამეა, რა ვარსკვლავებია, რა ბალახია! ამ თივას რა სუნი აქვს!..

— რა დაგემართა, ბიჭო. თივა არ გინახავს? — ვბუზღუნებ, მაგრამ მამუკას აღტაცებას ვერ ვაოკებ.

დილით ადრე-გაგვალვიძეს:

— აღექით, ჯეგლებო, გუგულმა არ დაგძრახნო!

წამოვცვივდით. ჩვენებმა საქონელი მიითვალეს და გემრიელი საუზმის შემდეგ გზას დავადექით.

— აუ, აუ! — ყვირის მამუკა: დაე, ცამ და ქვეყანამ იცოდეს, მთაში რომ ვიყავით.

— არა, ძია ზურაბ, ამის მოყოლა არ შეიძლება, ლექსი უნდა დაწერო, უნდა იმღერო, უნდა დახატო!

ძია ზურაბი იცინის:

— მადლი არ იყო ამ ბავშვის მთაში გაგზავნა?

... ადგი, ბიჭო, პამიდორს შაბიამანი მია-
სხი, არ დაშავდეს.— მითხრა დედამ დილით.
ავდექი. ვენახის სარწყავი მანქანა ზურ-
გზე მოვიგდე, პამიდორის მორწყვა დავიწყე.
დედა ქათამცარას, ჯიჯილას და სუქანას
კრეფს, ფხალი უნდა გააკეთოს. სადილად
მამუკას დავუძახებ, ფხალი უყვარს. მორწყ-
ვას მოვრი, ველოსიპედი გამოვიტანე, სა-
რგვეშისაკენ მოვუსვი.

გაზეთები პირველად გუჯასთან მიმაქვს.
მაიკოს ნახვას ვესწრაფვი. კისრისტებით და-
ვეშვი დაღმართზე. ყორესთან გავჩერდი.
ეზოში გადავიხედე. ჩამიჩუმი არ ისმის.
ხურმის ხეზე ჯამაკი აღარ კიდია. გაუწყდათ
ალბათ, — გავიფიქრე და ჭიშკარს ხელი წა-
ვაგლე. ჭიშკარი მავთულით მაგრად არის
გამოკეტილი. სად წავიდნენ?

— მაიკო! — დავიძახე. ბაბუური არ ისმის.
წყაროსთან ძია ზურაბი დავინახე. თოფი
მხარზე გაუდევს.

— სად მიბრძანდები, ძია ზურაბ?

— სიმინდმა ტარო დაიყარა, წყეული მაჩ-
ვი მოგვეძალა, თუ არ შევუტევი, ყანებს გა-
ანადგურებს.

ველოსიპედიდან ჩამოვედი, ძია ზურაბს
გვერდში მივდევი, მინდა ვკითხო და ვერ
გებოდავ, მრცხვენია.

— ძია ზურაბ, გუჯასანები სად არიან? —
ძლივს წავილულულე. ზურაბი შეჩერდა,
შემომხედა:

— წავიდნენ, ბიძია, წავიდნენ!

— რა დროს წასვლა? — ვთქვი და გული
ჩამწყდა.

— მასწავლებლები არიან, ოც აგვისტოს
ადგილზე უნდა იყვნენ. არ გითხრა იმ კულ-
რაჭა გოგომ, ისე გაფრინდა? აი, აი, რა ცუ-
ლლუტი ყოფილა! — თავი გადააქნია ძია ზუ-
რაბმა.

ყელში რაღაც ამომიგორდა, მივხვდი, ჩე-
მი საქმე ცუდად იყო. ველოსიპედს მოვაჯე-
ქი, გორისკენ გავწიე. გორა ცარიელია, ჯერ
არავინ ამოსულა. მალე სხვებიც წავლენ და
გორაზე მარტო მე და ნინიკა დავრჩებით.
ველოსიპედი იქვე მივაგდე, ჩავჯექი. კურც-
ხლები დაპაღუპით მცვივა. კიდევ კარგი, აქ
არავინ არი, ვერავინ დამინახავს.

აუ, როგორ არ გამოემშვიდობა! მივდი-
ვარო, როგორ არ მითხრა? ასე წასვლა შე-
იძლებოდა?

— რა ადრე ამოსულხარ! — თავს წამომა-
ღა ნინიკა

კთხა ბიბლიოთეკა

(დასასრული)

ცალკე უნდა შევჩერდეთ თაფლზე.
ძველ ინდურ წიგნში „აიურ ვედა“
(„სიცოცხლის წიგნი“) ნათქვამია,
რომ ადამიანის სიცოცხლის გახან-
გრძლივება შეიძლება მხოლოდ
დიეტით და ელექსირით, რომლის
შემადგენლობაში შედის ფუტკრის
თაფლი. ინდოელები თაფლს მიიჩ-
ნევენ ორგანიზმის ერთ-ერთ ყველა-
ზე ძლიერ გამამხნეველ საშუა-
ლებად.

თაფლის, როგორც მკვებავ-დრე-
ტური პროდუქტის მიღება ნორმა-
ლური დოზებით (დღე-ღამეში არა
უმეტეს 200 გრ.) სასარგებლოა ყვე-
ლა ჯანმრთელი და ავადმყოფი ადა-
მიანისათვის, რომლებსთვისაც ნა-
ხშირწყლების რეჟიმი შეზღუდუ-
ლი არ არის. თაფლი კარგია ორგა-
ნიზმის იმუნობიოლოგიური რეაქ-
ტივობის ასამაღლებლად, მშვენიე-
რი პროფილაქტიკური საშუალებაა,
ხშირად კი ძალიან სასარგებლო
ავადმყოფობისას, სუსტი და დაუძ-
ლურებული ორგანიზმისათვის.

თაფლის ქიმიური და ბიოლოგიუ-
რი შემადგენლობა (მასში შედის
ორგანიზმისათვის საჭირო 70-ზე
მეტე სხვადასხვა ნივთიერება და
ელემენტი) მას არამარტო საუკე-
თესო საკვებად, არამედ მნიშვნე-
ლოვან ფარმაცოლოგიურ საშუალე-
ბადაც ხდის. უძველეს დროიდან
ფუტკრის თაფლს თითქმის ყველა
ხალხი იყენებდა სამკურნალოდ.

მას შემდეგ, რაც დადგინდა თაფ-
ლის ქიმიური შემადგენლობა, ბიო-
ლოგიური, მკვებავი და დიეტური
თვისებები, მისი გამოყენების სიკე-
თე მეცნიერულად დასაბუთდა. გუ-
ლის დაავადებათა მკურნალობისას
აუცილებელია თაფლის ყველა შემ-
ადგენელი ელემენტი. ექიმებს მიაჩ-
ნიათ, რომ თაფლში შემავალი გლუ-
კოზა კლასიკური სამკურნალო სა-
შუალებაა გულის დაავადებათა სამ-
კურნალოდ. იგი სწრაფად შეიწო-
ვება სისხლში და ენერგეტიკული
მასალაა გულის კუნთისა და სხვა
ქსოვილებისათვის. ასევე დიდი მნი-
შვნელობა აქვს თაფლის უნარს —
გააუმჯობესოს ღვიძლის მოქმედე-
ბა, გააუვნებლოს ტოქსინები.

სპეციალისტების აზრით თაფლი
დიდი ეფექტით შეიძლება გამოვი-
ყენოთ ნაწლავების ქრონიკული ან-
თების, ყაზობის დროს.

ძალიან სასარგებლოა თაფლი ბა-
ვშვებისათვის. მასში შემავალი
პროტეინები-ცილები აუცილებე-
ლია ბავშვთა ზრდისათვის. ფუტკ-
რის თაფლი აქტიურ მიკრობსაწი-
ნაღმდეგო პროდუქტადაც არის
აღიარებული, იგი ახდენს პირის
ღრუს დეზინფექციას.

სასურველი პროფილაქტიკური
და სამკურნალო ეფექტის მისაღ-
წევად საჭიროა გამოვიყენოთ ფუტ-
კრის სუფთა თაფლი.

ფუტკრის თაფლში აღმოჩენილია
მრავალი ვიტამინი. ვიტამინების
შემსწავლელი საკავშირო სამეცნიე-
რო-კვლევითი ინსტიტუტის მიერ
ჩატარებული გამოკვლევების შე-
დეგად დადგენილია, რომ ფუტკრის
თაფლი შეიცავს B₁, B₂, B₅, B₆, BC,
E, C ვიტამინებს და კოროტინს.

ალექსი იაკობაშვილი

სსპ გვეუოჯაჯი ჩეეპიოჯი

ნ. რუსაიძე

...თბილისი, 1948 წლის გაზაფხული... კარზეა მომდგარი საინტერესო ასპარეზობა — დედაქალაქის პირველობა მძლეოსნობაში მოსწავლეთა შორის... ეძებენ ტალანტებს, მომავალ თანრიგოსნებს, პოტენციურ ჩემპიონებს.

ფიზკულტურის მასწავლებელმა რკინიგზის მე-3 საშუალო სკოლის დირექტორის მიხეილ შაიშმელაშვილის კაბინეტში მალალი, ხმელ-ხმელი, ძარღვიანი ბიჭი შეიყვანა.

— აი, პატივცემულო მიშა, მოგიყვანეთ. ეს არის.

დირექტორმა ინტერესით შეათვალიერა ყმაწვილი.

— მე მგონი, გაგვიმართლებს იმედს, — უთხრა მასწავლებელს და მოსწავლეს მიუბრუნდა. — მაგარი ბიჭი ჩანხარ, სიმაღლეც შესაფერისი გაქვს. ხტომაში უნდა გამოხვიდე, ვინძლო ასახელო მშობლიური სკოლა.

ბიჭმა მხრები აიჩეჩა და მორცხვად გაიღიმა.

...მხრები აიჩეჩა, შეჯიბრებაზე კი 155 სანტიმეტრი სიმაღლე დასძლია და დედაქალაქის ჩემპიონი გახდა.

ასე დაიწყო რობერტ შავლაყაძის გზა დიდ სპორტში. გზა, რომლითაც მან თექვსმეტი წელი იარა და არაერთი ძნელი მწვერვალი დაიპყრო.

...ახლა პირისპირ ვსხედვართ მე და ის — ჭაღარაშერეული, წლებითა და გამოცდილებით დატვირთული სახელოვანი სპორტსმენი, ცნობილი მწვერთნელი, მეცნიერი მუშაკი, ოჯახის მამა და პედაგოგი.

— ვინ იყო დიდ სპორტში თქვენი პირველი მეგობარი, რობერტ? — ვეკითხები.

სახეზე სევდიანი ღიმილი ეფიხება.

— გავემარჯვე თუ არა 1948 წელს, გაბო ათანელოვმა ჩამჭიდა ხე-

ლი, — იგონებს რობერტ შავლაყაძე. — საოცრად გულისხმეული იყო. ცი და შესანიშნავი მწვერთნელი იყო.

მისი რეკომენდაციით მაშინვე შემიყვანეს საქართველოს ნაკრებში. გაბო საბჭოთა კავშირის რეკორდსმენი გახლდათ სიმაღლეზე ხტომაში. მისი 195 სანტიმეტრი კარგა ხანს ვერავინ დასძლია. 1954 წელს მე მოვხსენი მისი რეკორდი (200 სმ ავილე) ამით „დინამოს“ ცენტრალური საბჭოს რეკორდსმენი და სპორტის ოსტატი გავხდი. იმავე წელს საბჭოთა კავშირის ნაკრებში შემიყვანეს.

— მარჯვედ გადაგიხდიათ „სამაგიერო“ მასწავლებლისთვის, — ვხუმრობ, რა ოქმა უნდა.

გამკვი პროზლეგაა გადასახარელი, სადღეისოც და სახვალისოც.

მწელი ასაწერია, როგორც
ასარა გამო მასწავლებელი ჩემმა
გამარჯვებამ, — ამბობს რ. შავლაყაძე. —
კაცი ცას ეწია სიხარულით. სულ „ის ურჩევნია მამულსაო...“ —
გაიძახოდა.

...საბჭოთა კავშირის ნაკრებში ნი-
ჰიერ ჰაბუკს ჯერ მწვრთნელი ბო-
რის დიაჩკოვი ამეცადინებდა. მერე
— ბორისის ძმა, ვლადიმერი.

აი, რობერტ შავლაყაძის წარმა-
ტებათა სტემატური ნუსხა.

1954 წ. — „დინამოს“ ცენტრალუ-
რი საბჭოს რეკორდსმენი (200 სმ.);

(1955 წ. — წარმატებით დაამთავ-
რა საქართველოს ფიზკულტურის
ინსტიტუტი);

1957 წ. — ჩინეთი (პეკინსა და
შანხაიში), საერთაშორისო მატჩი ჩი-
ნეთსა და სსრკ-ს შორის. I ადგილი;

1958 წ. — საქართველოს და „დი-
ნამოს“ ცენტრალური საბჭოს რე-
კორდი;

1959 წ. — „გივანტა მატჩი“
ფილადელფიაში (აშშ). კვლავ ჩემპი-
ონია — 206 სმ (დაამარცხა მსოფ-
ლიო კლასის სპორტსმენები — უი-
ლიამსი, დიუმასი, კაშკაროვი);

1960 წელი — რომის XVII
ოლიმპიური თამაშები. ისევ ჩემპიონ-
ია — 216 სმ (აჯობა მსოფლიო
კლასის სპორტსმენებს — თომასს,
ბრუმელს, ბოლშოვს);

(1961 წ. — წარმატებით დაამთავ-
რა ფიზკულტურის ინსტიტუტის ას-
პირანტურა);

1962 წ. — ევროპის პირველობის
პრიზიორი;

1964 წ. — კიევი: სსრ კავშირის
ჩემპიონი — 2:7 სმ (დაამარცხა
მსოფლიო ჩემპიონი ვ. ბრუმელი);

1964 წ. — ტოკიოს XVIII ოლიმ-
პიური თამაშები. V ადგილი (215 სმ.
ექიმებს არ დაუჯერა და საასპარე-
ზოდ ავადმყოფი გამოვიდა)...

— ერთი კაცისთვის ბევრი ჩანს.
— გამბობ ფრთხილად.

— არა, სხვებმა მეტიც ვაკეთეს.
— თანდაბლად ამბობს რობერტ
შავლაყაძე.

1964 წლიდან იგი ჩამოშორდა
აქტიურ სპორტს (არ უნდა დავივიწყოთ,
რომ რომში 27 წლისა იყო.
ტოკიოში — უკვე ოცდათერთმე-

ტისა) ამჟამად წელს იგი საქართველოს
ნაკრების „დინამოს“ ცენტრალური
საბჭოს და საბჭოთა კავშირის ნაკ-
რების მწვრთნელია. ამ ხაზით მის
მუშაობას ისეთი ბრწყინვალე შედე-
გები მოჰყვა, რომ მას მოსკოვში დაუ-
პირეს გადაყვანა. მაგრამ საქართვე-
ლოს ფიზკულტურის კომიტეტის და-
ყენებული მოთხოვნით 1968 წელს
განათლების სამინისტროს ბავშვთა
და მოზარდთა უმაღლესი დაოსტა-
ტების რესპუბლიკური სკოლის დირ-
ექტორად დაინიშნა და თბილისში
დარჩა.

1978 წლის 1 იანვარს იგი აფრი-
კაში, კონგოს სახალხო რესპუბლი-
კაში შეხვდა: მეგობრული მისიით
მიავლინეს იქაურ სპორტსმენთა სა-
წვრთნელად. აფრიკაში სამი წელი
იმუშავა და ბევრი კონგოელი ჰაბუკი
და ქალიშვილი აზიარა დიდ სპორტს.

1981 წლიდან კი რ. შავლაყაძე
ისევ თბილისშია და დღემდე საქარ-
თველოს სასოფლო-სამეურნეო ინს-
ტიტუტის ფიზიკური აღზრდის კა-
თედრას უდგას სათავეში.

ერთი სიტყვით, მე მაინც ჩემსაზე
ვდგავარ — ყველაფერი ეს ერთი
კაცისათვის საკმაოზე გაცილებით
მეტი ჩანს...

— რობერტ, თუ შეიძლება მიტ-
ხარით: ვაკმაყოფილებთ ის დონე,
რომელზედაც ახლა საქართველოში
მძლეონობა და, კერძოდ, გამორბე-
ნით სიმალღეზე ტომის სახეობა
დგას? — დავუსვი ყველაზე საჭირ-
ბოროტო კითხვა.

მხრები აიწურა, ხელები გაშალა
და მწარედ გაიღიმა... ალბათ შეუ-
ძლებელიც იყო უფრო ცხადი და
ამომწურავი პასუხის გაცემა...

— კი მაგრამ, რატომ მოხდა ასე?
— ახლა სხვა მხრიდან მოგუარე
მთავარ თემას.

რობერტი მცირე ხანს დუმდა.

— მიზეზი, ალბათ, რამდენიმეა,

— თქვა ბოლოს. — ნიჰიერი სპორტ-
სმენის პოვნა. ამ ნიჰის აღზრდა,
მწვრთნელის პედაგოგიური აღდო,
წვრთნის პირობები... მაგრამ, მაინც,
მე ერთ მთავარ მიზეზს გამოვყო-
ფდი...

...ვიდრე მიზეზილ შაიშმელაშვილის
კაბინეტში მოხვდებოდა, იმ ტანმა-

ლაშა. ხმელ-ხმელმა ბიჭმა და...
ში, „დინამოს“ სტადიონსა და...
შტაიდის“ ახლომხლო მრავალჯერ
სებულ სახელდახელო...
ჯერ კიდევ ბეტონის არტანუბში ჩაუ-
სმელი მტკვრის ქალებში გაიარა ბუ-
ნებრივი სპორტული წრთობა: სირ-
ბილი თუ „დაჭერობანა“, („მგელობა-
ნა“), „კენწლა“ „ლახტი“, ასკინკი-
ლა, ქვის სროლა მტკვრის გადაცუ-
რვა, მკლავის გადაწევა — ვინ იცის,
რა სახის შეჯიბრება აღარ ტარდებო-
და ბიჭებს (არა მარტო ბიჭებს) შო-
რის. ნელ-ნელა, შეუმჩნევლად, მაგ-
რამ განუხრელად მაგრდებოდა მუხ-
ლი და კუნთი, ვითარდებოდა თვალ-
ზომა და შეჯიბრებაში გამარჯვების
ყინი, იწრთობოდა ხასიათი და ნები-
სყოფა... ეს იყო ბაზისი, საძირკველ-
თა საძირკველი. ურომლისოდაც შე-
უძლებელია სპორტის რომელიმე სა-
ხეობაში მცირეოდენ წარმატებაზე
ფიქრიც კი. ახლაც რამდენია მაღა-
ლი, ხმელ-ხმელი ახალგაზრდა, მაგ-
რამ... მათ ის ძარღვი და ძალა. ის
პირველადი ფიზიკური მომზადება
აკლიათ, რომელიც უკვე ჰარბად
ჰქონდა დირექტორის კაბინეტში კე-
დელთან გაუბედვად ატუზულ რო-
ბერტს.

— ახლა? — ფიქრიანი მზერით გა-
ჰყურებს ფანჯარას რ. შავლაყაძე. —
ქალაქმა თითქმის მთლიანად ჩაყლა-
ხა თავისუფალი სივრცე. რაც შეეხე-
ბა სოფელს... იქ მეტი სივრცეა, მა-
გრამ ქალაქშია და სოფელშია და ბა-
ვშვებს ძალიან მცირე დრო აქვთ საი-
მისოდ, რომ ნებით თუ უნებლიეთ
იზრუნონ საკუთარი სხეულის ფიზი-
კურ განვითარებაზე. ვფიქრობ, სას-
კოლო რეფორმა, რომელიც ჩვენმა
პარტიამ და მთავრობამ დასახეს, მნი-
შვნელოვნად განტვირთავს სასკოლო
პროგრამებს და ბავშვებს მეტი დრო
დარჩებათ გარეთ, ჰაერზე თამაშისა
და სპორტული შეჯიბრებისათვის.

— რა თქმა უნდა, ძირითადად მარ-
თალი ხართ, — ვცდილობ, მეტი ვა-
თქმევიწინო. — მაგრამ ხომ გაგიგო-
ნიათ, „თუ გული გულობს...“ მე
ის მინდა ვთქვა, რომ ჩვენს მოზარ-
დებს სურვილი, მონდომება აკლიათ,
თორემ დროსაც გამოიხატდნენ, მოე-
დნებოდა და საკუთარ მორევებსაც.

— ესეც სწორია, — მაშინვე მე-
თანხმება რ. შავლაყაძე. — ამაში არა
ბარტო მოზარდები, მათი მშობლები
ბიცი უნდა დავადანაშაულოთ. არ შეი-
ძლება მთელი თავისუფალი დროის
ტელევიზორისა და მაგნიტოფონის-
თვის დათმობა. ბავშვები თვალსა და
ხელს შუა პასიურ მსმენელებად და
პასიურ მაცურებლად იქცნენ. ეს კი,
იცი, რამდენი სიავის სათავედ შეი-
ძლება იქცეს?

— ჩანმრთელობას გულისხმობთ?
— ძირითადად და უპირველეს
ყოვლისა. ჯერ ერთი, ჩვენი მოზარ-
დები ძალზე გასუქდნენ. აბა როგო-
რი სანახავია? — მოდის პირველკუ-
რსელი, სხეულს ძლივს ზიდულობს,
პერანგის ღილები დაწყვეტაზე აქვს.

რტში რამეს მიაღწიო, თუ ფიზიკუ-
რად ყოველმხრივ განვითარებული
არა ხარ. რა მიღწევაზე შეიძლება
ლაპარაკი, თუ გულის კუნთის მო-
ღუნება, ნაადრევი ჰიპერტონია ან
სკოლიოზი გკირს?.. ფიზკულტურა
ქვეყნის მასობრივი უნდა გახ-
დეს. ურიგო არ იქნება, თუ საშუა-
ლო სკოლაში მას სავალდებულო სა-
გნად ვაქცევთ, კერძოდ; გამოსაშვებ-
ი გამოცდებისას მოსწავლეს მოეთ-
ხოვთ ელემენტარული ფიზკულტუ-
რული ნორმატივების ჩაბარებას. პი-
რდაპირ სამარცხენოა, როცა ახალ-
გაზრდას არ შეუძლია საკუთარი
სხეულის აკიშვა ღერძზე ათიოდეჯერ
მაინც, ან მუხლის ჩაუხრებად თი-
თის წვერებით შეეხოს იატაკს...

ვერც ვერაფერს მიაღწევ...
რობერტ შავლაყაძეს — სახელო-
ვან სპორტსმენს, რომის ოლიმპიური
თამაშების, მრავალრიცხოვან შეჯი-
ბრებათა გამარჯვებულს, ლენინის
ორდენის კავალერს, მწვრთნელსა და
პედაგოგს, მეცნიერ მუშაკსა და მო-
ქალაქეს სავსებით აქვს უფლება
მკვეთრად, კრიტიკული ტონით ილა-
პარაკოს ჩვენი ფიზკულტურისა და
სპორტის, ჯანსაღი და ძლიერი თაო-
ბის აღზრდის მტკივნეულ პრობლე-
მებზე.
— ძველმა ბერძენებმა თქვეს ამ
25 საუკუნის წინათ, — ასკენის რ.
შავლაყაძე, — „გინდა იყო ლამაზი?
— ირბინე! გინდა იყო ჩანმრთელი?
— ირბინე!“ ამას მე საერთო ფიზი-

შავლაყა
ძის
სპორტული
წვრთნის
უფროსი
მეგობარისა
და
მასწავლებლის
მეგობარია.

ლოყები — დასკდომაზე, სამაგიერ-
ოდ, მეკრდი ჩავარდნილი აქვს,
მკლავებზე კი კუნთის ნასახსაც ვერ
უნახავ... სპორტზე აღარაფერს ვამ-
ბობ. ნორმალურად სწავლას კი შეი-
ძლება ასეთი ახალგაზრდა? მე მგო-
ნია, ვერაფერი შეილი სპეციალისტი
დადგება მისგან...
ფიზკულტურის კათედრის გამგედ
მუშაობის პერიოდში რ. შავლაყაძეს
კიდევ უფრო განუმტკიცდა აღრიდ-
ლი რწმენა: შეუძლებელია დიდ სპო-

— ჩვენს მოზარდებს, სამწუხაროდ,
ის სპორტული ჟინიც გაუქრათ, ჩემს
თაობას რომ ჰქონდა — შეჯიბრისა
და ჯობნის ჟინი, — სინანულით ამბ-
ობს რობერტი. — მე ვფიქრობ, ესეც
იმ პასიური ცხოვრების წესის ბრა-
ლია. უამისოდ კი ძნელია ხასიათის
გამოწრთობა, ნებისყოფის გამომუ-
შავება. ხოლო ნებისყოფა თუ არა
გაქვს, თუ გამარჯვებისაკენ სწრაფვა
შენი ხასიათის თვისება არ არის,

კური მომზადების ვარჯიშებსა და მი-
ზანსწრაფულობასაც დაეუმატებდი.
და თუ მოვახერხებთ ისეთი ახალგა-
ზრდების აღზრდას, რომელთაც ეს
თვისებები ახასიათებთ, ჩვენ ისევ
გვეყოლებიან ჩემპიონები!
„თუ“ — თქვა რობერტ შავლა-
ყაძემ, მაგრამ მის ნათქვამში მე,
ჩემდა თავად, ურყევი რწმენა მომეს-
მა: დიახ, ჩვენ ისევ გვეყოლებიან
ჩემპიონები!

სორს კორესპონდენტთა ჟურნალი № 3

არ მომეწონა თეას საქსილი

მეც თეასავით VI კლასში ვსწავლობ. ვარ ოთხოსანი. ვცდილობ უფრო კარგად ვისწავლო, მაგრამ ჭერჭერობით ყველა საგანში ვერ მივალწიე ხუთეზზე სწავლას. თეა ბედნიერია, რომ ფრიადოსანია. მაგრამ ეს ცოტაა იმისთვის, რომ კლასმა იამაყოს ასეთი ამხანაგით. თეა მხოლოდ საკუთარ თავზე ფიქრობს. ალბათ მას არ ვაუგონია, ილია ჭავჭავაძის ბრძნული ნათქვამი „კაცად მაშინ ხარ საქები, თუ ეს წესი წესად დარგე, ყოველ დღესა შენს თავს ჰკითხე აბა, დღეს მე ვის რა ვარგე“.

არ მომეწონა თეას საქციელი, როცა ნანა უარით გაისტუმრა და არ დაეხმარა. მას დავიწყებია პიონერის ღირსება. მე რომ თეას ადგილზე ვყოფილიყავი, ამხანაგის მოსვლით გავიხარებდი და სიამოვნებით დავეხმარებოდი.

ჩემო თეა, მეგობრულად გირჩევ, გიყვარდეს ამხანაგების დახმარება, მერწმუნე, მათი წარმატებები შენი წარმატებებიცაა.

მანანა ჭავჭავაძე,
ხულოს რაიონი, ქედლების
საშუალო სკოლა, VI კლასი

ის გასაკიხსია

წაიკითხე ჟურნალ „პიონერში“ გამოქვეყნებული თამარიკო ბრეგვაძის წერილი „სწორად მოიქცა?“ და ძალიან შევწუხდი.

თეა გაიციხვის ღირსია. უფრო მეტიც, თეა ხომ პიონერია, და არა მგონია, ასეთი პიონერი გამოადგეს ხალხს, საზოგადოებას.

მარტო ფრიადოსნობა არ კმარა. განა ადამიანს დადებითი ეთქმის, თუ გაქირვებაში მყოფ ამხანაგს არ დაეხმარა, თუ მხარში არ ამოუდგა. კლასი ცდება, რომ ამაყობს ასეთი პიონერთ. მე ვიტყვოდი, სამარცხვინოც კია, რომ მათ გვერდით ანკვარი პიონერია. შეიძლება ვიფიქროთ, რომ თეას არ უნდოდა, ნანას დავალება გაკეთებული ჰქონოდა. კი მაგრამ განა ამით თეას ფრიადოსნობა შეიბღალეობდა? არა მგონია. აქ თეას მშობლებიც არიან დამნაშავენი, რომ ასე ზრდიან შეილს.

ლია არზიანი,
ცხაკიას რაიონი, ლეკაძის
საშუალო სკოლა, IX კლასი.

სჯემად ომის ვევარიანთა

ქ. რუსთავის პიონერთა სასახლის ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბის სექციამ „ახალგაზრდული მოძრაობა“ მიზნად დისახა 1943-1945 წლებში იტალიაში პარტიზანული ბრძოლებისა და მასში მონაწილე ჩვენი თანამემამულეების ვინაობისა და საბრძოლო გზის შესწავლა. დავადგინეთ, რომ ჩვენს ქალაქში ცხოვრობს სამამულლო ომის ვეტერანი, იტალიაში პარტიზანული მოძრაობის მონაწილე გიორგი ნასარიძე და რომ მას საკუთარ სახლში გახსნილი აქვს პატარა მუზეუმი. დავთქვით დღე და მუზეუმის დასათვალიერებლად ვესტუმრეთ სასიკადაულო თანამოქალაქეს. მუზეუმი იტალიის ეროვნული გმირის — ჯუზეპე გარიბალდის სახელს ატარებს. მისი კედლები დაფარულია იტალიაში პარტიზანული მოძრაობის მონაწილეების, მისი მეთაურებისა და ომის შემდეგდროინდელი ქართველი და იტალიელი პარტიზანების შეხვედრების ამსახველი ექსპონატებით.

მუზეუმის დათვალიერებისას გვეცანით იტალიის კომპარტიის მოკ-

ლე ისტორიას, იტალიის რევოლუციური ბრძოლის გმირულ ეპიზოდებს. შუა კედელზე მოთავსებული იყო ჯუზეპე გარიბალდის ქედური პორტრეტი (იტალიელი პარტიზანები თავიანთ თავს გარიბალდიელებს უწოდებდნენ). იქვე მოთავსებულია მისი ბრინჯაოს ფიგურა, რომელიც გიორგი ნასარიძეს აჩუქა მისმა იტალიელმა მეგობარმა, ომის დროს პარტიზანული განაყოფის მეთაურმა ვიტორიო ბლანდინომ. რუსთავში ყოფნის დროს.

მუზეუმში წარმოდგენილი მრავალი ექსპონატი იტალიელი და ქართველი პარტიზანების შეხვედრებს ასახავს. გ. ნასარიძეს მრავლად შეუკრებია ფაშისტთა არახული სისასტიკის ამსახველი ფოტოები. ერთერთ სურათზე აღბეჭდილია სიუზის ოლქში 42, პარტიზანის დახვერტის მომენტი. იქვეა ფოტოსურათი, რომელზედაც გამოსახულია სიუზის ოლქში მდებარე სამო საფლავი, სადაც დაკრპალულნი არიან იტალიის განთავისუფლებისათვის მებრძოლი იტალიელი და საბჭოთა მებრძოლები. მასპინძელმა გვიამბო, რომ იტალიის განთავისუფლებისათვის დაცემულ მებრძოლთაგან იტალიის უმაღლესი ჯილდო — ეროვნული გმირის წოდება მიღებული აქვს მხოლოდ ორ საბჭოთა მეომარს — ლეგენდარულ ფეოდორ პოლეტაევს და ჩვენ თანამემამულეს ფორე მოსულიშვილს.

დავათვალიერეთ სტენდები სურათებით, რომლებიც იტალიელი და ქართველი მეგობრების ომის შემდგომ შეხვედრებს ასახვენ.

მუზეუმის დათვალიერების შემდეგ გადავწყვიტეთ შევექმნათ ჩვენს სკოლაში დიდების კუთხე, რომელშიც ისახება იტალიის განთავისუფლებისათვის მებრძოლი საბჭოთა და იტალიელი პარტიზანების მეგობრობა.

მ. ალაგორაშვილი, ი. ლა. ბარბაქაძე, ლ. დოლაბაძე,
ქ. რუსთავის პიონერთა სახახლის ინტერკლუბის წევრები.

ხუთი წუთიც და...

ოთახის შუაგულში ლამაზად მორთული ნაძვის ხე დგას, მისი კოხტად გაშლილი ტოტებიდან ბრჭყვიალა სათამაშოები გვიცინიან.

გარეთ თბელი, ცისფერი თოვლი დევს: ჩვენ კი, პატარებს, დიდი თოვლით გვინდოდა ახალ წელთან შეხვედრა. მაგრამ რაც არის, ამასაც ვკვრდებით.

წიკწიკებს საათი...
ხუთი წუთიც და, ცა ნაირფერი შუშხუნებით შეიფერება; ხუთი წუთიც და, აწკარუნდება ერთმანეთს მიჭახუნებული სასმისები, აგუგუნდება „მრავალყამიერი“ და ფეხბუნდნიერი 1984 წელი დაისადგურებს ყველგან.

გილოცავთ ახალ წელს, ძვირფასო თანატოლებო!

სოფიკო ოთარაშვილი,
თბილისის კ. დ. უშინსკის სახელობის
1-ლი ექსპერიმენტული
საშუალო სკოლა, VI კლასი.

**თოვლის
ვიჟი**

ოცნება თეთრი,
სიცოცხლე თეთრი
მადლიდან ფრენით
ემვება ქვევით.
ღრუბელთა შვილი,
ნაზი და ფრთხილი,
ჰაერში მღერით.
ციური ფერით,
ემთხვევა მიწას,
ის მიწას იცავს.
გუმბათებს ფარავს,
ველ-მინდვრებს ფარავს.
მაგრამ, ო, ეს მზე
უმოკლებს მას დღეს,
წარტაცებს იმ ფერს.

ბ ა ზ ა ვ ხ უ ლ დ ა. თეა გვაღლიძე,
თბილისის 90-ე
საშუალო სკოლა, I კლასი.

რომელიც თან სდევს.
ემალემა სხივს,
შიშისაგან თრთის
მოციქული ცის,
ძლიერ მოკლე დღის.

კათინო მინაძე,
წულუკიძის 1-ლი საშუალო
სკოლა, V კლასი.

**ყოჩივარდას
სიმაღლა**

ყოჩი ვარ და ამოვედი —
დავამარცხე ზამთარი,
გავახარე ნორჩები და
ავაყვავე მთა-ბარი.
პაწაწინა ყვავილი ვარ.
წითელ კაბით მოსილი,
ბუჩქთან ვზივარ,
მზის სხივების
ჩქერით გარემოსილი.

ცირა ოპროპირიძე,
ცხინვალი, ქსუთის საშუალო
სკოლა, IX კლასი.

აბაას

დავხედავ შენი ახალგაზრდობის
ფოტოსურათებს ძველს,
და ვთქვა მართალი — უფრო
მომწონხარ,
უფრო მომწონხარ დღეს.

მინდა ვიყურო სწორედ ამნაირს.
ვეფერო ჭალარა თმას.
ნუ შევაშინებს სიბერის მოსვლა,
სევდით ნუ დახრი თავს.

მე მინდა, დიდხანს, დიდხანს იარო,
იარო ასე მხნედ.
შენი სიცოცხლის დარჩენილ წლებს
შევუდგამ ამ ჩემს მხრებს.

წლები თავისას იტყვიან ალბათ,
კვალში მოგყვები მეც.
დაგედევნები, ძვირფასო მამა,
როგორც შენ დამდეგ დღეს.
ანდრო გამრავალიძე,
თბილისის 160-ე საშუალო
სკოლა, V კლასი.

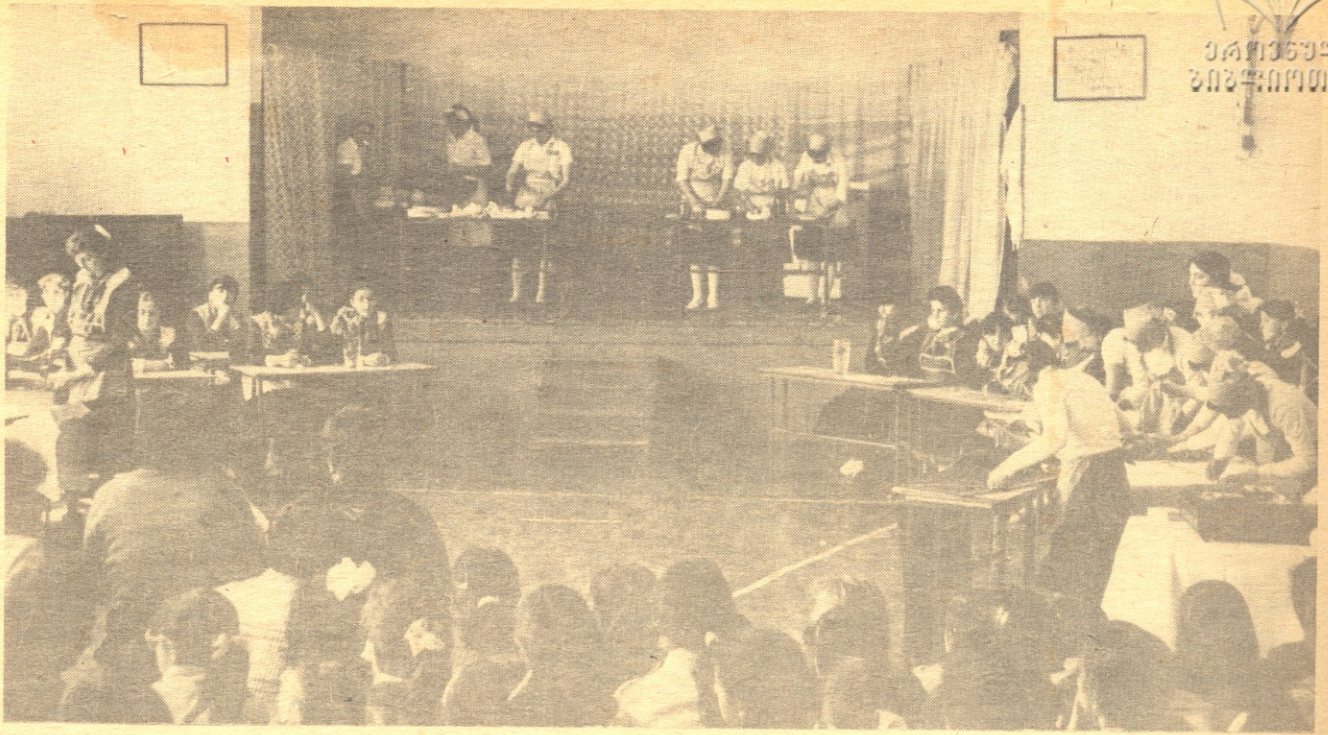
**ოქროს
შაჰოღოცა**

ამ ლამაზმა შემოდგომამ
გამაკვირა, გამოცა,
ოქროსფერი ხალიჩები
ღამის სიზმარივით მომცა.

მზემ დაკარგა თვისი ძალა,
თან წაიღო მწვანე ველი
და ხეებმაც სულ გაფანტეს
ოქროსფერი სამოსელი.

თაინა ჩაბიძე,
თბილისის 1-ლი საშუალო
სკოლა, IV კლასი.

კახეთი საფუკველი

უველას სურს დაეწეროს საინტერესო ლონისძიებას.

„შვიდჯერ გავიგე და ერთხელ გაპარე“ — ნათქვამია...

თიურემ მაღალი უფასება მისცა მათა თურმანიძისა და ნარგიზ ჩაბა-ნაშას ნახელავს.

„პატივცემულო ამხანაგო... გთხოვთ გვეწვიოთ ქ. ბათუმის პ. კაკაბაძის სახელობის 26-ე საშუალო სკოლის საყოფაცხოვრებო მომსახურებითი შრომისა და გეოგრაფიის წრის წევრთა ღონისძიებაზე — „იცოდეთ, გარჯას არა აქვს, ვით ზღვასა, ახლო კიდენი“ — ასეთი შინაარსის ლამაზი მოსაწვევე ბარათები მიიღეს სტუმრად წვეულმა უფროსებმა, მშობლებმა, მოსწავლეებმა.

შრომითი აღზრდა მოზარდთა კომუნისტური აღზრდის მთავარი შემადგენელი ნაწილია. ბავშვმა პატარაობიდანვე უნდა გაიგოს შრომის ფასი, ეს სკოლისა და ოჯახის ერთობლივი საზრუნავია. სწორედ მათზეა დამოკიდებული, თუ როგორი იქნება ეს პიროვნება — შრომისმოყვარე, თუ პირიქით, უღირსი და უსაქმური.

მოსწავლეებში შრომითი ჩვევების განვითარებას დიდი ყურადღება ეთმობა ბათუმის 26-ე სკოლაში, თუ როგორ დაეუფლენ გოგონები საყოფაცხოვრებო მომსახურებით შრომას თვალნათლივ გამოჩნდა ზემოხსენე-

ბულ ღონისძიებაზე, რომლის ძირითადი მიზანი იყო გაკვეთილზე მიღებული ცოდნა-ჩვევების, შრომისადმი ინტერესისა და პატივისცემის, ესთეტიკური ჩვევების დემონსტრირება, საწარმოსთან თუ სპეციალურ სასწავლებლებთან მჭიდრო ურთიერთობის სიკეთის ჩვენება.

ღონისძიება სამგანყოფილებიანი იყო, თითოეულს თავისი სახელი ჰქონდა: „ვუბასუხებთ სწორად და სწრაფად“, „ხელმარჯვე გოგონები“ და „ნორჩი მზარეულები“. განყოფილებები ორგანულად უკავშირდებოდა ერთმანეთს. მასში მოხერხებულად იყო ჩართული გეოგრაფიის წრის კონკურსი, რომელიც შრომისა და გარემოს ურთიერთობას ეხებოდა. პაექრობა მოწინააღმდეგე ჯგუფებს შორის „წითელ მიხაკსა“ და „ვარდების კონას“, „მზის სხივსა“ და „ცისარტყელას“ შორის გაიმართა და ბუნების დაცვის, გეოგრაფიის, ათე-

ზმისა და ტოპონიმიკის გარშემო ტრიალებდა. კონკურსი მოსაწყენი რომ არ ყოფილიყო, შეივადამიგ

მ ე რ ი ბ ი ნ ა ქ ე

გაგონი

ცაზე ალიონს ასდის აღმური,
 კორდებს სინაზე დაჰკრავს ქალური,
 ეცეკვებიან ყანები ნიავეს,
 ხენი სვდებიან დილას დავლურით;
 პატარა ჩიტი მიარღვევს ნიავეს,
 ოქროს ნისკარტით ჰანგები მიაქვს,
 და ამას — ყოველს მამული ჰქვია...

ზეცა მიწაზე ჩამოღვრილი
 ფხვთ მიფენია,
 ქვეყნად რამდენიც ფანჯარაა,
 მზეც იმდენია...
 ქარები ღრუბლებს მთებს გადაღმა
 მიაჭენებენ,
 ფხვიერ მიწიდან
 ურიამულით ამოშლილან
 ჭიანჭველები...

სამშობლო
 მიწა...

ხარ ერთადერთი,
 რომ ვერ გელევი
 და თავცოცხალი ვერ დაგეხსნები;
 მოგკვდები —
 რაა სადარდებელი,
 სამშობლო მიწა,
 სად გაგეშცევი...

გვირილა

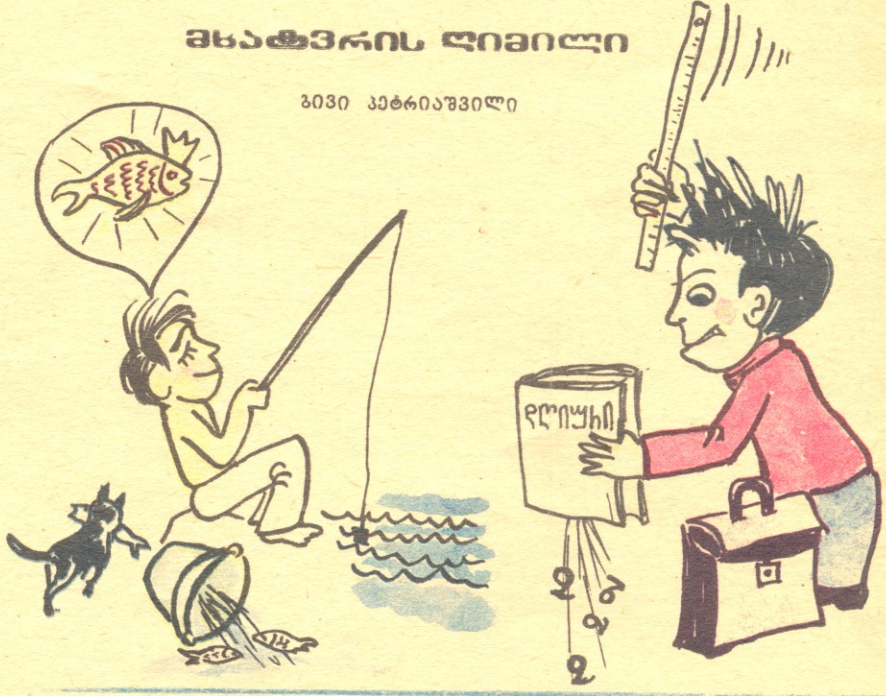
ფართოდ გაუღია მზისფერი თვალები,
 ხამლად ერთი პეშვი მიწა უკმარია,
 არავინ არ ეძებს,
 არავინ არ ელის,
 კორდზე მარტოდმარტო
 დგას და უხარია...

ჩართული იყო შრომისადმი მიძღვნი-
 ლი ლექსები. ცეკვები, სიმღერები
 — პარალელურად მიმდინარეობდა
 გოგონათა კონკურსი. მოზარდები
 ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ კაბების
 კონსტრუირებასა და მოდელირება-
 ში. იქვე ნორჩი მზარეულები სხვა-
 დასხვაგვარ სალათასა და ნამცხვ-
 რებს ამზადებდნენ. განსაკუთრებუ-
 ლი მოწონება დაიმსახურა „ქათქათა
 დიასახლისის“ — ნინო ჯიჯავაძის
 მიერ დამზადებულმა და ლამაზად
 გაფორმებულმა დიდმა ტორტმა.
 მ. ქათამაძემ, სტუმარმა შეკრავმა

მსახურის დიმილი

გივი კატრიავილი

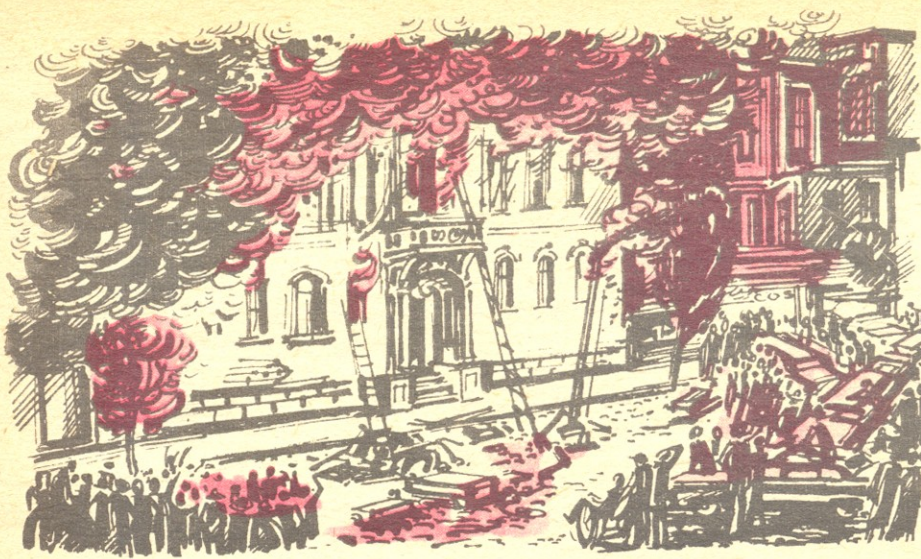

გოგონებს მოუწონა მათი ნახელავი
 ქვედატანები, ილაპარაკა თავისი
 ბრიგადის წარმატებებზე; „თქვენ
 ისეთი კერვის ნიჭი გქონიათ, სიამო-
 ვნებით ჩაგრიცხავდით ჩემს ბრიგა-
 დაშიო“, — ნახევრად ხუმრობით,
 ნახევრად სერიოზულად დაჰპირდა
 იგი ბავშვებს.

ლონისთიებამ ცხადყო, რომ უკვე
 ჩაყრილია მოსწავლეთა შრომათი
 აღზრდის კარგი საფუძველი... ეს კი
 იმის საწინდარია, რომ სკოლის აღსა-
 ზრდელეები ცხოვრების სწორ ვზას
 დაადგებიან და არასოდეს შეარცხ-
 ვენენ მის სახელს.

ნ. ეპოქიავილი

უილიამ საროიანი
მხატვარი ზ. ფორჩხიძე

მ ო თ ხ რ ო ზ ა

ორი დასამი, დახურე კარი

ფილდინგ ავენიუზე ძველი, ორსართულიანი, ყვითლად შეღებილი სახლი იდგა. ჩვენ იქ ხშირად მივდიოდით ხოლმე, წინკართან, კიბეზე ჩამოვსხდებოდით და მანქანებს ვუყურებდით. თან ისე ვიქცეოდით, თითქოს იმ სახლის პატრონები ვიყავით. დიდი სახლი იყო. ჩვენ არაფერი ვიცოდით მის შესახებ. როცა მისტერ ფიკინსმა დაგვიჭირა, ჯონიმ უთხრა კიდეც, არ ვიცოდით, თუ თქვენი სახლი იყო.

სახლს სწორედ იმ წელს გაუჩნდა ცეცხლი. ასეთი დიდი ხანძარი მაგეს მცხოვრებლებს არასოდეს ენახათ. თითქმის მთელი ქალაქი უყურებდა, როგორ იწვოდა ძველი ყვითელი სახლი. ეს ამბავი სექტემბრის დამეს მოხდა. ბნელი დამე იდგა და ყველამ შენიშნა ცეცხლის ანაშუქი ზამთრის ჩაბნელებულ ცაზე. ვახშობის დრო იყო, მაგრამ ქალაქელებმა ვახშამი მიატოვეს და ცეცხლის საყურებლად გაცვივდნენ. ვინ ფეხით, ვინ ველოსიპედით მიიჩქაროდა; ზოგი მოტოციკლეტით მოგრიალდა, მდიდრები კი ავტოებით მობრძანდნენ. დიდებული და შესაზარი რამ იყო ეს ხანძარი. ბნელ, ჩაშავებულ ცაზე ცეცხლს იმისთანა ბრიალი გაჰქონდა, რომ მართლაც საზარელ სანახაობას ქმნიდა.

ხალხი ღელავდა, ყველას უნდოდა გაეგო, როგორ წაეკიდა სახლს ცეცხლი. ზოგი ყვიროდა კიდეც; იცოდნენ, რომ შიგ არავინ იყო, და მაინც გაჰყვიროდნენ.

მე და ჯონი ხშირად მივდიოდით იმ სახლთან. იქვე, წინკართან, კიბეზე ჩამოვსხდებოდით ხოლმე. ჯონი ზანგი იყო, მაგრამ თითქმის თეთრი კანი ჰქონდა. არავის უყვარდა ჯონი. თავის ძმებსაც კი ეჯავრებოდათ.

მაგრამ ის სახლი ჯონის არ დაუწვავს.

ჯონის ათასნაირად ემუქრებოდნენ, უამრავ შეკითხვას აძლევენ, თუმცა ის არაფერ შუაში იყო.

შერიფმა ეფლომ ისე დააშინა ჯონი, რომ ბიჭი შიშით კინალამ მოკვდა.

— ეს რა ჩაიდინე?! — უყვირა შერიფმა.

— მე არ წამიკიდებია ცეცხლი. — თქვა ჯონიმ. — გეფიცებით, მე არაფერ შუაში ვარ. რისი გულისთვის უნდა დამეწვა მისტერ ფიკინსის სახლი? ვისაც გინდათ ჰკითხეთ, მე არ წამიკიდებია ცეცხლი.

— ვისაც გინდა? მაინც ვის ვკითხო?

— აი, გლენს ჰკითხეთ. — უთხრა ჯონიმ.

— გლენი ვინ ეშმაკია?

— გლენ ლაილი.

— რაებს იგონებ? — ჰკითხა შერიფმა.

— იმას ჰკითხეთ. — გაიმეორა ჯონი.

— მოსამართლე ლაილის ძვილზე ამბობ?

— დიახ, სერ. აი, მიდით და ჰკითხეთ. თუ მე გავაკეთე.

— გლენ ლაილს საიდან ეცოდინება?

— გლენი ჩემი მეგობარია. — უპასუხა ჯონიმ. — ჩვენ ხშირად ვისხედით ხოლმე იმ სახლის კიბეზე.

— შენ ზანგი ხარ, არა? — ჰკითხა შერიფმა.

— დიახ, სერ, ზანგი ვარ.

— უცნაური ზანგი კი ხარ — ჩა-

ილაპარაკა შერიფმა. — როგორ მოხდა, რომ შენ მოსამართლე ლაილის ბიჭთან მეგობრობ? ალბათ, ამასაც იტყუები, არა?

— არა, სერ. ჰკითხეთ. თვითონ გლენი გეტყვით ყველაფერს.

შერიფის ოთახში რომ შევედი, ჯონის სახეზე ხვითქი გადასდიოდა. შუალამე გადასული იყო. სახლი მთლად დაიწვა. ცეცხლი ჩააქრეს, მაგრამ ნახანძრალზე კვამლი ჭერ კიდეც აღიოდა.

— შენა ხარ გლენ ლაილი? — მკითხა შერიფმა.

— დიახ, სერ. — ვუპასუხე.

— მოსამართლე ლაილის ბიჭი?

— დიახ, სერ.

— ამ ბიჭს თუ იცნობ?

— დიახ, სერ, ვიცნობ.

— აი, ხომ ხედავთ! — წამოიძახა ჯონიმ.

— საიდან იცნობ ამ ბიჭს? — მკითხა შერიფმა.

— ჯონის მამა ჩვენი მეზალეა.

შერიფის სიტყვებს შეიძლებოდა ჯონი დაეფრთხო, მაგრამ მე ვერ შემაშინებდა. ჩემთვის სულ ერთი იყო, ვინ იქნებოდა ჯონი. მერე რა, რომ დედა ზანგი ჰყავდა, მამა კი თეთრი. მთავარია, რომ ჯონ ბრუკლინი ჩემი მეგობარი იყო. ჩვენ ერთად გავიზარდეთ. რაც თავი მახსოვდა, ჯონის მამა ჩვენთან მეზალედ მუშაობდა. ჯონი და მე კი დაბადებიდანვე მეგობრები ვიყავით.

— მე მგონი მაქვს უფლება იმას-

თან ვიმეგობრო. ვისთანაც მომეპოვებოდა, — ვუთხარი შერიფს.

— მერე, მამაშენმა თუ იცის, რომ ზანგთან მეგობრობ?

— ეს თუ არ იცის, მაშინ საერთოდ არაფერი სცოდნია.

— დიახ, სერ, მისტერ ევლი. აი, გლენს ჰკითხეთ თუ მე წაგუჟიდე ცეცხლი. — არ ცხრებოდა ჯონი.

— მაშ, ამ ზანგმა არ წაუჟიდა ცეცხლი მისტერ ფიკინსის სახლს? — მკითხა შერიფმა.

— მაგან ისევე დასწვა ის სახლი, როგორც თქვენ. — ვუპასუხე შერიფს.

— აბა, აბა, ცოტა ზრდილობიანად! რაკი მოსამართლე ლაილის შვილი ხარ, ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ ეგრე უნდა მელაპარაკო. სიმართლე მითხარი, უხეშობას კი თავი დაანებე, — აღშფოთდა შერიფი.

— მაგას არ წაუჟიდება ცეცხლი, — ვთქვი მე.

— აბა, მაშ ვინ წაუჟიდა?!

მე კი ვიცოდი, ვინ წაუჟიდა სახლს ცეცხლი, მაგრამ ახლა ამის გამოცხადებას აზრი არა ჰქონდა.

— აბა მე საიდან უნდა ვიცოდე? — ვუთხარი შერიფს.

— იქნებ შენ თვითონ წაუჟიდე, პა?!

— ისევე როგორც თქვენ წაუჟიდე. — მივუგე მე.

შერიფს ჩემი პასუხი არ მოეწონა. მივხვდი, უნდოდა ეთქვა, შენც იცი, ვინ ჩაიდინა ეს საქმეო, მაგრამ აღარაფერი მითხრა, რადგან თვითონაც მშვენივრად უწყოდა, თავად მისტერ ფიკინსმა რომ წაუჟიდა თავის სახლს ცეცხლი. შერიფმა ისიც იცოდა, რატომ გააკეთა ეს მისტერ ფიკინსმა. მარტო შერიფმა კი არა, ყველამ იცოდა, ვინც ასე თუ ისე იცნობდა მისტერ ფიკინსს და ვისაც ახსოვდა, რა მოხდა მის სახლში ამ ცხრა წლის წინ.

ჰოდა, რაკი მისტერ ფიკინსი ცოცხალი აღარ იყო, მათაც გადაწყვიტეს ყველაფერი ჯონ ბრუკლინისაზვის გადაებრალებინათ, იმიტომ, რომ ჯონი თეთრკანიანი ზანგი იყო, თეთრი კაცის შვილი. სასტუმრო „ჯეფერსონში“ ოთახის კარი რომ შეამტერიეს და მისტერ ფიკინსი

მკვდარი იპოვეს, იფიქრეს, თავისუფლად შეიძლება ყველაფერი ჯონს დაეებრალოთ. მაგრამ შეცდნენ.

— უხეშად ნუ მელაპარაკები! მე ამ დაწყველილი ოლქის შერიფი ვარ და სულაც არ მომწონს, რომ ათი წლის ბიჭი ასე მელაპარაკება.

— თერთმეტის, — შევუსწორე შერიფს.

— სულ ერთია, ათისა ხარ თუ თერთმეტის, მაგის ნებას მაინც არ მოგცემ. წყნარად იჯექი და ზრდილობიანად მიპასუხე. დანაშაული მოხდა და მე ვალდებული ვარ დამნაშავე დავიჭირო.

— მე და ჯონი არაფერ შუაში ვართ.

— მაშ, შენ და ეგ ზანგი სახლის კიბეზე ისხედით ხოლმე და ეზოშიც დაბორილობდით, არა?

— ზაფხულის არდადეგებზე ლამის ყოველდღე იქ ვიყავით. — ვუთხარი მე.

— აი, ასე თავაზიანად უნდა მიპასუხო. ვიცი, ვიცი, ამ დროს თქვენ უკვე ლოგინში უნდა იწვეთ, მაგრამ რა ვქნა, მე ჩემი მოვალეობა უნდა შევასრულო. მაგეში ამოდენა ხანძარი ჯერ არ ყოფილა.

— მე ვნახე ის ხანძარი. — ვუთხარი შერიფს.

— მარტო შენ კი არა, ყველამ ნახა.

შერიფის ოთახში სიჩუმე ჩამოვარდა. გარეთ, გაზონზე ოცი-ოცდაათი კაცი შეგროვილიყო. ისინი არ ხმაურობდნენ. მხოლოდ დასტურს ელოდნენ, რომ დამნაშავე დასასჯელად წაეყვანათ, შერიფთან რომ მივდიოდი, იმათ ლაპარაკს ყური მოვკარი. ისიც გავიგონე, ჯონ ბრუკლინი რომ ანსენეს. ეს ამბავი მათთვის მორიგი გასართობი იყო. თეთრებს ჯონი იმიტომ ეჯავრებოდათ, რომ მას თეთრი კანი ჰქონდა. ზანგებიც ამავე მიზეზით ვერ იტანდნენ მას.

საწყალი ჯონი ძალზე შეშინებულნი იყვნენ. ოთახში მე, ჯონი და შერიფის თანაშემწე, თედი გროვერი ვიყავით. თედი ლაპარაკში არ ერეოდა. მან მშვენივრად იცოდა, ვინც წაუჟიდა სახლს ცეცხლი და სრულებითაც არ უნდოდა, რომ პატარა ზა-

ნგი ბიჭი დაეშინებინა მხოლოდ იტომ, რომ მას თეთრი კანი ჰქონდა და მისი მამა თვით მისტერ ფიკინსი გახლდათ. თედი მაგიდას უჯდა, თამბაქოს ლეჭავდა და დროდადრო საფუთოთხეილში აფურთხებდა.

— მაგ ხანძარმა მთელი ქალაქი ფეხზე დააყენა. — თქვა შერიფმა.

— მე არაფერ შუაში ვარ. შეიძლება წავიდე? — იკითხა ჯონიმ.

— სჯობს, ამაღამ ჩემთან წამოხვიდე. — ვუთხარი მე.

— ცოტა ხანს უნდა მოიცადოთ. — თქვა შერიფმა. — გარეთ დამთხვეულების მთელი ბრბო იცდის, იმათ ჰგონიათ, რომ სახლი შენ გადაწვი.

მაგრამ ნუ გეშინია, მე მოვუვლი. შენ ცოტა მოიცადე. თუ ამ საქმეში ბრალი არა გაქვს, თითოსაც ვერავენ დაგაკარებს. მე მხოლოდ იმას მოვიტხოვ, რომ მოსამართლე ლაილის შვილი ზრდილობიანად მელაპარაკოს.

— მე ზრდილობიანად გელაპარაკებით, მისტერ ევლი. — ვუთხარი შერიფს.

— მეც ეგ მინდა. საშინელებაა მოზრდილ ზანგებს ლინჩის კანონით რომ ასამართლებენ ხოლმე, ათი წლის ბავშვებზე რომ არაფერი ვთქვათ.

— თერთმეტის. — შევუსწორა ჯონიმ.

— სულ ერთია, ათის იქნება თუ თერთმეტის. არ დავუშვებ, რომ ჩემს ცხვირწინ ასეთი უმსგავსობა ჩაიდინონ. მაგ გარეწრებს მე თვითონ მოვუვლი. როცა დრო მოვა, მე და თედი მაგათ შინ გავისტუმრებთ.

თედი ისევე გადააპურტყა და პირი ხელის ზურგიით მოიწმინდა.

— რატომ დადიოდით შენ და ზანგის ბიჭი იმ სახლში? — მკითხა შერიფმა.

— ისე, ზაფხულის არდადეგებზე ქალაქში დაგვტიალობდით ხოლმე. ერთ დღესაც ეგ ყვითელი სახლი შევნიშნეთ. ბილიკს გავყვივით და წინკართან ჩამოვსხედით. იმის მერე თითქმის ყოველდღე კიბეზე ვისხედით ხოლმე და მანქანებს ვუყურებდით.

— აი, ეს უკვე სხვა საქმეა. აბა, მიდი, ყველაფერი დაწვრილებით

მომიყვები. სულაც არ ვაპირებ მთელი დამე აქ გაყურყუტოთ. დაკითხვას მოგჩივბი თუ არა, მაგ არამზადებს აქედან დავიფრენ. თქვენ კი შინ მანქანით მივიყვანთ.

— მგონი, ჯონის სახლში მიყვანა არ ივარგებს. — ვთქვი მე. — სჯობს, ამალამ ჩვენთან დარჩეს.

— როგორც შენ იტყვი. — მითხრა შერიფმა. — აბა, ვანავრძე.

— ჰოდა, ერთხელაც, შიგნით შესვლა და სახლის დათვალიერება გადაწყვიტეთ. კარი მოვსინჯეთ, მაგრამ დაკეტილი აღმოჩნდა. სახლს შემოვუარეთ და უკანა შესასვლელს მივადექით. ისიც დაკეტილი დავგზავლა. მაშინ ჯონის მხრებზე შევადექი და ფანჯარა გავადლე. შემდეგ ორივენი შიგნით შევეძვერით.

— მერე, მერე.

— სახლი ძალიან ლამაზად იყო მოწყობილი. კედლებზე სურათები ეკიდა, სასტუმრო ოთახში კი პიანოლა იდგა. ეჰ, ალბათ ისიც დაიწვა.

— ვანავრძე. — თქვა შერიფმა. — პიანოლაო?.. მერე რა?

— არაფერი. უბრალოდ მე და ჯონი იმ პიანოლაზე ვუკრავდით ხოლმე. ელექტროპიანოლა კი არა, ძველებური, უბრალო პიანოლა იყო. ხან მე ვამუშავებდი ფეხით, ხან კიდევ ჯონი. არ ვიცოდით, თუ მისტერ ფიკინსი ბრძანდებოდა იმ სახლის პატრონი. საერთოდ, აზრზე არ ვიყავით, ვის ეკუთვნოდა ის სახლი. ზოგჯერ ჯონი შემეკითხებოდა ხოლმე, როგორ ფიქრობ, ვისი უნდა იყოს ეს სახლიო. რატომ არის, რომ ასეთ მშვენიერ სახლში არავინ ცხოვრობსო.

— ამას შენ ვკითხვბოდი ხოლმე? — მიუბრუნდა შერიფი ჯონის.

— დიახ, სერ, — უპასუხა ჯონიმ, — ისეთი დიდი სახლი იყო და შიგნით იმდენი მშვენიერი ნივთი ელაგა! არავინ კი არ ცხოვრობდა.

— ალბათ, შენ არც ის იცი, იმ სახლში რატომ არ ცხოვრობდნენ, — უთხრა შერიფმა.

— არა, სერ, არ ვიცი, — უპასუხა ჯონიმ.

შერიფმა თედ გროვერს გადახედდა. მან კი ისევ გადააპურტყა.

— ჰო, კარგი, კარგი, ვანავრძე. — ისევ მე მომიბრუნდა შერიფი.

— ერთხელ იმ სახლში ვიყავით, რომ ვილაციის ფეხის ხმა შემოგვესმა. უკანა კარიდან გამოვცვივდით. ჩვენ მთელი ის დღე პიანოლაზე ვუკრავდით. თურმე მისტერ ფიკინსი მოსულიყო, რაც ძალი და ღონე გვქონდა, მოგკურცხლეთ, მაგრამ ღობესთან დავგეწია. გაცეცხლებული იყო. გვიყვია, თქვე არამზადებო, ჩემს სახლში რა გესაქმებათო. ჯონიმ უთხრა, არ ვიცოდით, ეს სახლი თქვენი თუ იყო და საერთოდაც არაფერი ვიცითო.

— მერე იმან რაო?

— ჯერ ისე გაწყრა, რომ ჯონის ვანავრძე კიდევ.

— შენ ვანავრძეა? — ჰკითხა შერიფმა ჯონის.

— დიახ, სერ. — უპასუხა ჯონიმ. შერიფი ისევ მიტრიალდა და თედ გროვერს შეხედა.

— მერე, — ვანავრძე მე, — მისტერ ფიკინსმა რალაცნაირი მანკვარგებვა დაიწყო.

— რა მანკვარგებვა?

— როგორ გითხრათ... ერთი სიტყვით, ჯერ მომეჩვენა, რომ ტიროდა, მაგრამ სინამდვილეში თავის თავს ელაპარაკებოდა.

— რაო, რას ამბობდა? — მკითხა შერიფმა.

— ათასი რამე თქვა, მაგრამ აღარ მახსოვს. მართო ერთი რამ მაგონდება.

— მაინც რა?

— ასე თქვა, არ მინდოდა ჯონისათვის გამერტყაო. შემდეგ გვითხრა, სახლში შემოდითო. უკვე ჰკვიანურად იქცეოდა. მერე იმ ოთახის კარი მიხურა, სადაც პიანოლა იდგა და ჩაილაპარაკა: ორი და სამი, დახურე კარო.

— რაო, რაო? ორი და სამი, დახურე კარო?

— დიახ, სერ.

— დიახ, სერ! ორი და სამი, დახურე კარო. — დამიმოწმა ჯონიმ.

კედლის საათი ხმამაღლა წიკწიკებდა. უკვე ღამის პირველი საათი იყო და ძალიან მეძინებოდა. ჯონი კი ისე იყო შეშინებული, რომ ძილი არც ახსოვდა.

— მერე რა მოხდა?

— მისტერ ფიკინსი დაჯდა და ოთახი მოათვალიერა. დაკვირვებით

უყურებდა პიანოლას, ხალიჩას, სკამებს, იატაკს, კედლებს, ჭერს. შემდეგ წამოდგა, ლამაზი ქალის სურათს მიუახლოვდა და ისევ უცნაური მანკვა-გრეხვა და ბურტყუნნი დაიწყო.

— ვისი სურათი იყო? — იკითხა შერიფმა.

— მგონი, თავისი ცოლისა.

— შენ ალბათ არც კი იცი, რომ იგი ცხრა წლის წინ გარდაიცვალა, არა? — მითხრა შერიფმა.

მე ეს ძალიან კარგად ვიცოდი და იმასაც ვხვდებოდი, რაზე ფიქრობდა ახლა შერიფი. ჭერ მას შევხედე, მერე კი — ჯონის.

თედ გროვერმა სკამზე გვერდი მოინაცვლა და ისევ გადააპურტყა.

— შენ ისიც არ გეცოდინება, როგორ მოკვდა გრეის ფიკინსი, — მითხრა შერიფმა.

მე გაგონილი მქონდა, რომ მისის ფიკინსმა თავი მოიკლა და ისიც ვიცოდი, თუ რატომ გააკეთა ეს, მაგრამ არ მინდოდა ამ ამბისათვის ჯონის ყური მოეკრა. მას თავისი ცოლი უფენიდა.

მე არაფერი მიპასუხნია. მაშინ თედ გროვერი მომიბრუნდა:

— კარგი, გლენ, აბა უთხარი შერიფს, მერე რა მოხდა.

ამბის გაგრძელება დავაპირე, მაგრამ იძულებული გავხდი მაშინვე გავჩერებულიყავი, რადგან უცებ ჯონი ფეხზე წამოხტა. გარედან ყვირილი და კარზე ბრაგუნის ისმოდა. შერიფმა თავისი ვეება რევოლვერი ამოიღო. თედიც ასე მოიქცა.

— ეშმაკმა დალახვროს! არამზადები! — წამოიძახა შერიფმა. — თედ, მგონი ის დროა, რომ გავიდეთ და ეგენი აქედან ვიფრინოთ.

— მეც ასე ვფიქრობ.

— ბიჭებო, თქვენ ჭკვიანად იყავით. — მოგვიბრუნდა შერიფი. ფეხი არ მოიცვალათ. სანამ შერიფი ვარ, ამ ზანგს თითსაც ვერაფერ დააკარებს.

შერიფი ეფლი და თედ გროვერი ოთახიდან გავიდნენ და კარი დაკეტეს. მე და ჯონიმ გავიგონეთ, როგორ გაიარეს დერეფანი და კართან შეჩერდნენ. ვიცოდით, რომ კარი ჩარაზული იყო, მაგრამ მაინც

გვეშინოდა. რალაც არ მომწონდა იმ ხალხის ყაყანი.

— რას მიპირებენ? — მკითხა ჯონიმ.

— ნუ გეშინია, ვერაფერსაც ვერ დაგიშავებენ. — დავამშვიდე მე.

— ჯობდა, სულ არ დავბადებულყავი ამ ქვეყანაზე. — თქვა მან.

— არაფერია, შერიფი და თედ გროვერი მაგ არამზადებს აქედან გარეკავენ.

ჩვენ გვესმოდა შერიფის ყვირილი.

— არც ზანგი ვარ და არც თეთრკანიანი. — თქვა ჯონიმ.

— შეგიძლია ჩვენთან გადმოხვიდე. — ვუთხარი მე. — სანამ გაიზრდები, ჩვენთან იყავი, მერე კი, სავროთოდ წადი აქედან.

— რატომ უნდათ ჩემი სიკვდილი? მე ხომ არაფერი დამიშავებია!

— გადარეულები არიან, — ვუპასუხე ჯონის. — მაგრამ შერიფი არაფრის ნებას არ მისცემს.

— რატომ მოიკლა თავი მისტერ ფიკინსმა?

— შენ ვინ გითხრა ეგ ამბავი?

— შერიფმა. მიპასუხე, გლენ, რატომ მოიკლა თავი მისტერ ფიკინსმა?

— არ ვიცი.

— კარგი კაცი იყო, — მარტალია, გამარტყა, მაგრამ მაინც კარგი კაცი იყო.

მე ალარაფერი მიტყვამს. ხალხის ყაყანს ვუგდებდი ყურს. უცებ კარზე საშინელი ბრაგუნის ატყდა. ჯონი წამოხტა. ხან აქეთ აწყდებოდა, ხან იქით.

მერე, ერთიმეორის მიყოლებით ოთხჯერ რევოლვერის გასროლა შემოგვესმა. ხალხი უფრო მაგრად აყაყანდა. კარის შემომტვრევას ცდილობდნენ. მარტალაც რომ ჯოჯოხეთი ტრიალებდა. ბოლოს კარი შემოამტვრიეს და შემოცვივდნენ. ჩვენ ფანჯარა გამოვალეთ და გაზონზე ჩავხტით. გარეთ არავინ იყო. რაც ძალი და ღონე გვექონდა, მოვკურცხლეთ. ჭერ ეზო გადავირბინეთ, მერე კი ბეიკ-სტრიტზე გავვარდით. ქუჩაში კაციშვილი არ ჭაჭანებდა. მთელი ექვსი კვარტალი მივრბოდით. სახლში რომ მივცვივდით, მამაჩემი სასტუმრო ოთახში იჯდა და ჯონის მამას, სემ ბრუკლინს ელაპარაკებოდა.

— კარი შემოგვიმტვრიეს. მე და ჯონი ფანჯრიდან გადმოვხტით და გამოვიქეციით. — შევყვირე მე.

მამაჩემი ტელეფონთან მივიდა და შერიფის ნომერი აკრიფა. ტელეფონმა შვიდჯერ მაინც დარეკა. ბოლოს, როგორც იქნა, ვილაცამ უპასუხა, ეს არც შერიფის ხმას ჰგავდა და არც თედ გროვერისას. მამაჩემმა ხალხის ყაყანი გაიგონა და ყურმილი დადო. მერე სემს უთხრა, გარაუში ჩადი და მანქანა გამოიყვანეო. სემი ეზოში გავარდა. მამაჩემმა ჭერ მე და ჯონის ჩაგვაცვა პალტოები, მერე თვითონ ჩაიცვა. გარეთ გამოვედით და მანქანაში ჩავსხედით. მე და ჯონი მამაჩემის გვერდით მოვთავსდით, სემი კი უკან დაჯდა. მამაჩემმა მას თოფი და ორი რევოლვერი მისცა.

— მზად იყავი, — უთხრა მამამ.

მანქანა დაიძრა. სანამ გამოვერკვეოდით, ჩვენ უკვე შარაზე გავედით და სამოცდაათი მილის სიჩქარით ჩრდილოეთისაკენ მივქროდით. კრინტი არავის დაგვიძრავს.

უფროს პიონერებად პიონერთა კურთხევის შესახებ გადაწყვეტილებას რაზმეულის საბჭო იღებს.

ვის ენიჭება უფროსობა?

მეზიდეკლასელთა იმ რაზმებს, სადაც ყმაწვილები პასუხისმგებლობით ეკიდებიან სწავლას; ატარებენ მრავალმხრივ საზოგადოებრივ მუშაობას, აქტიურობენ, ინტერესდებიან ქვეყანასა და მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენებით. განუმარტავენ ამ მოვლენებს უმცროსებს; ოქტობრულ რეაქციებს პიონერთა რიგებში შესასვლელად ამზადებენ; უმცროს პიონერებს ეხმარებიან პიონერულ საქმიანობაში, სწავლაში.

უფროსი პიონერის წოდების მოპოვების უფლება პირველ რიგში მეზიდეკლასელთა მარჯვენაფლანგელ რაზმსა აქვს. სანამ ამ წოდებას მიიღებენ, პიონერებმა კარგად უნდა გაანალიზონ რაზმის ცხოვრება.

წოდების მინიჭებისათვის მზადების დროს შეკრებები რგოლებში მიმდინარეობს, რგოლის კოლექტივი ყველაზე უკეთ ხედავს თუ, როგორ უპასუხებს თითოეული ყმაწვილი თავისი მოქმედებით, თავისი ცხოვრებით უფროსი პიონერის სახელის მოთხოვნებს და ყველას სათითაოდ ურჩევს, ვინ რა გააკეთოს; აძლევს დავალებას.

რგოლის შეკრებების შემდეგ რაზმის შეკრება მოეწყობა, აქ რგოლის ხელმძღვანელები რაზმის საბჭოს, მთელი რაზმის წინაშე აბარებენ ანგარიშს ხელდასმისათვის თავ-თავ-

პიონერთა აქტივის კლუბის მუშაობას ხელმძღვანელობს ნორჩ პიონერთა რესპუბლიკური საბჭოს წევრი ნათელა ფაილოძე

წინამძღოლა საბატიო

ვისი კოლექტივების მზადყოფნის შესახებ.

პიონერები ამ დროს ლაპარაკობენ მიღწევებზე და წარმატებებზე, მაგრამ არც სიძნელებსა და ნაკლოვანებებს ივიწყებენ, ანალიზებენ მათ გამოძვევებ მიზეზებს, მხოლოდ ამის შემდეგ შეძლებენ შეკრების მონაწილენი სრულყოფილად. სწორად შეაფასონ თავიანთი მზადყოფნა უფროსი პიონერების წინაშე წაყენებულ მოთხოვნათა შესასრულებლად.

ამ შეკრების მიმდინარეობისა და შედეგების შესახებ შემდეგ რაზმის საბჭო რაზმეულის საბჭოს მოახსენებს.

დავიმახსოვროთ, ხელდასმის უფლებას პირველ რიგში მარჯვენა-ფლანგელი მეზიდეკლასელი რაზმი

მოიპოვებს, მაგრამ ამისათვის ემზადება ყველა მეზიდეკლასელი კოლექტივიც. როგორ მოვიქცეთ, როდესაც ამ დროს რაზმში რამდენიმე პიონერი სწავლაში მოიკოჭლებს, უღისციბლინოა და პიონერულ მუშაობასაც გაურბის?

რაზმის ამოცანაა — დაეხმაროს ამ ბავშვებს ჩამორჩენის დაძლევაში და ეცადოს კურთხევის დღეს ისიც საერთო მწყობრში ჩააყენოს.

უფროსი პიონერების ხელდასმა ხაზზე ან ისე, როგორც ეს, პიონერთა ორგანიზაციაშია დაკანონებული, რაზმეულის შეკრებაზე ხდება, მეზიდეკლასელთა რაზმები რაზმეულის დროშის გასწვრივ გამწკრივდებიან. მიმართავს რა მათ, უფროსი პიონერ-ხელმძღვანელი, ლაპარაკობს უფროსი პიონერების ამოცანებზე, უფლებებსა და მოვალეობაზე, მოუწოდებს ბავშვებს ღირსეულად ატარონ ეს წოდება. მისი განკარგულების შემდეგ რაზმის ალამს სპეციალურ ბაფთას მიამაგრებენ. თითოეულ პიონერს სამკერდე ნიშანს გადასცემენ. ზემის ესწრებიან საბატიო პიონერები; კომუნისტები და კომკავშირელები; პარტიისა და კომკავშირის, პიონერთა ორგანიზაციების ვეტერანები. სწორედ მათ აქვთ პატივი რაზმის ალამის ტარს სპეციალური ბაფთა გაუკეთონ, პიონერებს სამკერდე ნიშნები გადასცენ.

სამკერდე ნიშნებთან ერთად შეიძლება უფროსი პიონერებს ამ დღეს სამახსოვრო საჩუქრებიც გადაეცეთ — სამშობლოსადმი, პარტიისადმი

კანონი კანონი

დასავლეთ გერმანიაში თუ-რამე დღესაც მოქმედებს ასი წლის წინათ მიღებული კა-

ნონი, რომლის თანახმადც შვილები ვალდებული არიან მოეხმარონ მშობლებს საოჯახო საქმეში. ამას წინათ ამ კანონის საფუძველზე ქალაქ ბრიულეს სასამართლომ ასეთი გადაწყვეტილება გამოიტანა: 6-10 წლის ასაკის ბავშვები პერიოდულად უნდა მიეშველონ დედებს ჭურჭლის რეცხვაში, ოთახების დალაგებაში, იარონ საყიდლებზე; 10-14 წლამდე იმუშაონ ბაღში, რეცხონ ჭურჭელი, გააბრალონ ოჯახის ყველა წევრის ფეხსაცმელი; 14-16 წლამ-

დე — რეცხონ ავტომანქანები; დაამუშაონ ბოსტანი; 16-18 წლამდე — კვირაში ერთხელ — თუ ორივე მშობელი მუშაობს, საგულდაგულოდ დააღაგონ ოთახები...

გამომკვამულიც ამახს აკვირა!

ქალაქ პერნოგორის მახლობლად, საფრანგეთში სამ-მა ნორჩმა მღვიმეების მკვლევარმა აღმოაჩინა მიწისქვეშა გამოქვაბულები, რომელთა სიგრძეც ხუთი კილომეტრია.

აქვე მათ იპოვეს უამრავი ცხოველის ძვალი. ამ უჩვეულო სასაფლავოს სიგრძე 800 მეტრია, სიგანე კი — 4. მისი წარმოშობის თარიღი ჭერაც დაუდგენელია; ვარაუდობენ, რომ იგი 20 ათას წელზე მეტი და მილიონ წელზე ნაკლები ასაკისაა.

სრულ მუსიკოსი

18 წლის ინგლისელი პოლ უატკერი დაბადებიდანვე ყრუა, მაგრამ ამ ნაკლის მიუხედავად მას საოცარი მუსიკა-

კომკავშირისადმი. პიონერებისადმი მიძღვნილი წიგნები.

სტუმრები პიონერებს უფროს პიონერად გახდომას ულოცავენ, აძლევენ კონკრეტულ დავალებებს. ეს ისეთი დავალებებია, რომელთა შესრულებისას თითოეულ უფროს პიონერს შეუძლია გამოავლინოს თავისი ცოდნა, ჩვევა, თაოსნობა, პასუხისმგებლობა. რაც შეიძლება მეტი სარგებლობა მოუტანოს ადამიანებს, საზოგადოებას, ქვეყანას.

მთავრდება ხელდასმა; პიონერ-ხელმძღვანელი პიონერებს ვ. ი. ლენინის სახელობის პიონერთა ორგანიზაციის დევიზით მიმართავს.

...ასე, რომ ხელდასმა უბრალო ზეიმი როდია; ეს მოვლენაა, რომელიც უკვე პიონერული კოლექტივის ზრდაზე, მის სიმწიფეზე მეტყველებს და ამ სიმწიფეს რაზმი საკავშირო მარშის მარშრუტების მიხედვით შესრულებულ საქმეში გამოავლენს.

უფროსი პიონერების რაზმში პიონერებს შორის დამოკიდებულება სუფთა და პატიოსანი უნდა იყოს; ყველასათვის სავალდებულოა საზეიმო დაპირებისადმი, სსრ კავშირის ნორმ პიონერთა კანონებისადმი ერთგულება: — უფროსი პიონერებისათვის იგი ორმაგად აუცილებელია. განსაკუთრებით მათგან სწორედ მათში უნდა იგრძნობოდეს სიამაყე, რომ ისინი საკავშირო პიონერთა ორგანიზაციის წევრები არიან. ამ გრძნობის უმცროსებისათვის გადაცემა უფროსი პიონერების მოვალეობაა.

უფროსი პიონერი ამას თავის ყოველდღიურ ცხოვრებაში ახორციელებს: წარმოაჩენს მას რაზმეულის საბჭოსა თუ პიონერული შრომითი ხუთწლედის ოპერაციების, „მოძიონეთა საგუშაგოების“ ხელმძღვანელობის, პოლიტინფორმაციების ჩატარების, აგიტპრიგადის მომზადების, ოქტომბრელებისადმი დახმარების დროს, ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბებში მუშაობისას და ასე შემდეგ.

უფროსი პიონერი დანარჩენი ბავშვებისათვის სამაგალითო და გამორჩეული უნდა იყოს. უფროს პიონერად კურთხევა რაზმეულში ყველასათვის მოვლენაა, და ამიტომ საქმითა თითოეულ რაზმში ჩატარდეს საუბრები უფროსი პიონერების ამოცანებსა და მოვალეობაზე.

ხაზისა თუ შეკრების ჩატარებამდე უნდა მომზადდეს ამ მოვლენისადმი მიძღვნილი სპეციალური კედლის გაზეთი, გამოიფინოს პლაკატები: „ელვა“ გაზეთები, ხაზის შემდეგ კი თვით უფროსი პიონერების მონაწილეობით გაიმართება კონცერტი ან ფილმების ჩვენება.

უფროსი პიონერი! გახსოვდეს, შენი რაზმი ყველაზე უფროსია რაზმეულში. რაზმეულში შენგან მეტს მოელიან, შენ შემოგყურებენ უმცროსები, რომლებიც საქმითა და მოქმედებით შენ გბაძვენ, შენგან სწავლობენ! — ეს კი ნიშნავს, რომ შენი პასუხისმგებლობა ამაღლდა, ისე, როგორც ჯარსდროს, ყველა შენი საქმე უფრო საინტერესო გახდა. შენ

მოვალე ხარ გამოიჩინე, რომ მიძღვნილი პიონერება.

უფროსი პიონერი, ვთქვათ, რაზმეულის საუკეთესო მესაყვირია. ე. ი. იგი უკვე პიონერინსტრუქტორია. მან საყვირზე დაკვრა მისი რაზმეულის ათობით პიონერს უნდა ასწავლოს; — საინტერესო მუშაობა. პიონერული აქტივის სწავლების ორგანიზაცია, შტაბებისა და კლუბების ხელმძღვანელობა, ყველაფერი ეს შენ უნდა შეძლო. — იმოქმედ!

თითოეული კარგი და სასარგებლო საქმის შესრულებაში შენი რაზმი სამაგალითო უნდა იყოს; ეს ისეთი რაზმია, რომელსაც კარნახი არ სჭირდება, რომელიც დავალებას არ ელოდება: ყოველგვარი განკარგულების მიცემამდე გადის კოლმეურნეობისა თუ საბჭოთა მეურნეობის მინდვრებზე სამუშაოდ.

უფროსი ასაკის პიონერების რაზმმა პიონერული სიტყვა აიღო; ეს განსაკუთრებით საპასუხისმგებლო სიტყვაა. მასში მთავარია არა ის, რასაც რაზმი თავისთვის გააკეთებს, არამედ ის, რასაც ის სხვებს გადასცემს. იმათ, ვინც სიმაღლიდან სიმაღლეზე ფეხდაფეხ მისდევენ უფროსი პიონერებს.

წინამძღოლობა საპატიოა.

წინამძღოლობა ძნელია, საინტერესო და საპასუხისმგებლო.

ვილაც ხომ უნდა იყოს წინამძღოლი? — ჰოდა, დღეს შენს პიონერთა ორგანიზაციაში ეს შენა ხარ, — უფროსი პიონერი.

ღური მონაცემები აღმოჩნდა. „მას არაფერი ესმის“ — თქვა დელამისმა, — მაგრამ როგორც კი მუსიკის ჰანგები დაიჩვენა, თითქოს სმენა უბრუნდებოდა. ხუთი წლის პატარამ პიანინოს დაკვრა ისწავლა, შემდეგ კი ორღანზე უკრავდა ეკლესიაში. აშუამად პოლი ოქსფორდის უნივერსიტეტის მუსიკალურ კოლეჯში სწავლობს. უმაღლესი განათლების მიღების შემდეგ მას გადაწყვეტილი აქვს, განსნას მუსიკალური სკოლა ყრუთათვის.

როცა ქალაქის ხმაური არ ისმის
ჩარლ სტეტლერმა ნიუ-იორკის იმ მცხოვრებთ, რომლებიც მოუსვენრად გრძნობენ თავს, რადგან ჩვეული ქალაქური ხმაური აკლიათ, შესთავაზა მანერტური ფირი „სასწრაფო დახმარების“, ხანძრო და პოლიციის მანქანების, დემონსტრაციების ხმაურისა და სხვა, ნიუ-იორკისათვის დამახასიათებელი ხმების ჩანაწერებით.

უველავარი კვადრატში
სულ უფრო და უფრო მეტი ხილი და ბოსტნეული დეზულოზს კვადრატულ ფორმას. უკვე გაჩნდა კვადრატული პამიდორი და კარტოფილი, ტარდება ექსპერიმენტები სტაფილოსა და ქარხალზე. სულ ახლახან კი გამოზარდეს კვადრატული კიტრები და ანანასები. ასეთი ფორმის ნაყოფი და ბოსტნეული ძალზე მოხერხებულია შესაფუთავად და გასაგზავნად.

ძველი გავიით
ავსტრიელი არქეოლოგები მრავალი წლის მანძილზე ეკვლევდნენ, აღმოხავლით ტიროლოში მდებარე, ძველი რომაული ციხე-სიმაგრე აგენტუმის ნანგრევებს. ამას წინათ ერთმა სტუდენტმა-ისტორიკოსმა საუკუნოვანი ტალახისაგან გაწმინდა თიხის ფირფიტა და არქეოლოგებმა თვალდებ არ დაუქერეს: მათ წინაშე ქალაქის გეგმა აღმოჩნდა. 1750 წელს რომელიღაც არქიტექტორს ფირფიტაზე

მიმდინარე წლის 5 იანვარს შარალ კიონიძის რედაქციაში მოეწყო ბიბლიოთეკის ტრანსპარენსიის წლისთვის აღნიშნული კონკურს-პროგრამის „მეგობრობა გზად და სივრცე“ გამარჯვებულ მოსწავლეთა შეხვედრა კონკურსის მიზრისა და საპროექტო კონსტრუქციის წარმართან. შეხვედრაზე გამარჯვებულმა გადაცემით მასიანი საჩუქრები, გადაცემული იქნა სწავლისთვის სურათი.

დ. ნაკობაშვილის ფოტო.

აღნიშნავს ქალაქის ყვარტალები, ქუჩები, მოედნები, სამრეკლოები, ნახევარწრიული ფორმის თეატრი. მეცნიერები დარწმუნდნენ, რომ ეს იყო აგენტუმის ზუსტი გეგმა. როგორც ჩანს, აგენტუმი მხოლოდ ციხე-სიმაგრე კი არა, ქალაქიც ყოფილა, სადაც რომაელები დიდი ხნით აპირებდნენ დარჩენას.

ძველი გეგმის დახმარებით არქეოლოგებმა ფორუმის ირგვლივ განლაგებული სახლების ნანგრევებსა და იუპიტერის ტაძრის საძირკველსაც მიაგნეს.

**მორზეს ანბანი
მორზეს
არ შეუღლებინა...**

რატომღაც მორზეს ანბანის ავტორად თვლიან ამერიკელ გამომგონებელ სამუილ

მორზეს, რომელმაც 1887-1844 წლებში შექმნა ერთ-ერთი პირველი ტელეგრაფის აპარატი. მაგრამ მისი ანბანი ძალზე მოუხერხებელი აღმოჩნდა და არ გავრცელდა. კოდი, რომელიც „მორზეს ანბანის“ სახელითაა ცნობილი, XIX საუკუნის ავსტრიელი და გერმანელი ინჟინრების ერთობლივი შრომის ნაყოფია.

**სწავლა არასოდეს
არ არის გვიან**

ლონდონში უნივერსიტეტის გახსნას ვარაუდობენ, იმ პირთათვის, რომლებმაც სიუმაწვილეში სხვადასხვა მიზეზით აღრე შეწყვიტეს განათლების მიღება. ეს პროექტი ინგლისის უნივერსიტეტების უმრავლესობამ დადებითად შეაფასა. ამგვარი უნივერსიტეტი უკვე არსებობს საფრანგეთში და დასავლეთ გერმანულ ქალაქ ურანგფურტში.

განყოფილება
ხელმძღვანელობს
საქართველოს დამსახურებულ
მწვრთნელი
ზოტა ინჰპირველი

თამაშობენ ნორჩები

შემდეგ პარტიებში ნაწილობრივ აირეკლა ზოსრუაშვილის საქადრაკო ძალა. მართალია, მის

გაგრძელება. იხ. „პიონერი“ № 11 (1983 წ.), № 1.

მეტოქეს უხეში შეცდომები არ დაუშვია, მაგრამ საკმაო გულმოდგინებით ეხმარებოდა მოწინააღმდეგეს. (ქუთაისი) ალ-ზანიძე — სოსრუაშვილი. 1. e4 მ6 2. მც8 ე5 3. მფ8 მც6 4. d4 ed 5. მx d4 კბ4 6. მx c6 bc 7. კდ3 d5 8. ed cd 9. 0—0 0—0 10. კგ5 c6 11. ლწ3 კე7 (გათამაშდა შოტლანდიური პარტიის ოთხი მხედრის ვარიანტი) 12. ლგ3 (ზერეულე, მოუშვადებული აქტიური მოქმედების დასაწყისი. საჭირო იყო ფიგურების პოზიციის გაუმჯობესება: 12. ეფ1 და მც3—ე2—d4) 12. ... მფ5 13. ლწ3 კxგ5 14. ლxh5 გ6 15. ლწ3 კწ6 (შეიძლება ითქვას, თერთებმა სტრატეგიულად წააგეს. შევებმა რამდენიმე „მცირე უპირატესობა“ — სტერნიცის ტერმინოლოგიით — დააგროვეს: 1. ორი კუ. განსაკუთრებით ძლიერია შავუჭროვანი უკონკურენტო კუ: 2. ზედმეტი პაიკი ცენტრში, ხოლო განცალკევებული „ა“ პაიკი მსგავს პოზიციებში პოტენციური ძალაა. არსებითი ფაქ-

კარგეზი მეგობარი

...ქალაქის ნავი ერთხანს მსუბუქად დაცურავს წყლის ზედაპირზე, მაგრამ მალე ქალაქი იქლინება და ნავი იძირება. პაწია ხომალდს ზედაპირზე აკავებს მის ღრუ თაღვეს არსებული ჰაერი, ხოლო როცა ქალაქი ქარბი სინესტისაგან იშლება, ჰაერი თაღიდან გამოდის და ნავსაც მაშინვე წყალი გადაუღაპავს ხოლმე. მაგრამ იქნებ ისე მოვახერხოთ, რომ ჰაერი ხან გამოდინდეს, ხანაც ავსებდეს თაღს და ამის კვალობაზე ჩვენი სურვილისამებრ, ხომალდი ხან ჩაიძიროს, ხანაც ამოტივტივდეს?

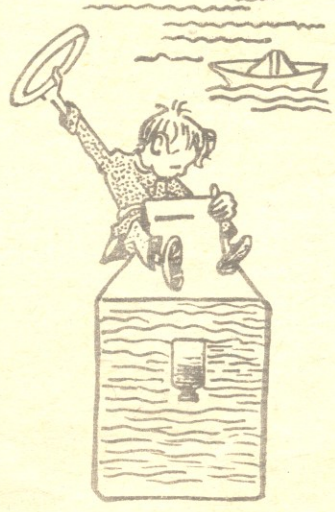
თურმე შეიძლება! სულ პირველად ასეთი სათამაშო გააკეთა დიდმა ფრანგმა სწავლულმა და ფილოსოფოსმა რენე დეკარტმა. ამ სათამაშოს ახლა „კარტეზიული მყვინთავი“ ჰქვია (ლათინურად რენე დეკარტის იკითხება როგორც რენატუს პარტეზიუსი). ოღონდ მასში ჰაერი კი არ შედი-გამოდის, არამედ მორიგეობით იკუმშება და ფართოვდება ხოლმე.

ასეთი სათამაშოს გაკეთება თქვენც შეგიძლიათ. აიღეთ მინის ქილა, აფთიაქის წამლის შუშა და ვასაბერი რეზინის ბუშტი. ქილა თითქმის პირთამდე წყლით გავსეთ. სითხეში თავდაღმა ჩაუშვით შუშა, ოღონდ ოდნავ გადახარეთ და შიგნით წყალი შეუშვით, რომ შუშა ზედაპირზე ტივტივებდეს. მაგრამ ოდნავი ბიძგი იძირებოდეს ხოლმე. ამის შემდეგ ქილის ყელს რე-

ზინის ბუშტის ნახევრი დაფარეთ და გარშემო მჭიდროდ ძაფი შემოუჭირეთ.

თუ აქვს თითო ოდნავ და აწვებით „მყვინთავი“ მაშინვე ფსკერისკენ წავა, თითს აუშვებთ და — მყვინთავი ამოტივტივდება... საქმე ისაა, რომ როცა აქვს ვაწვებით, აქვსა და წყლის ზედაპირს შორის მოთავსებული ჰაერი იკუმშება, ქილაში წნევა მატულობს და ამ წნევის გავლენით შუშაში დამატებით შედის კიდევ მცირეოდენი წყალი. შუშა ღძიმდება და იძირება. მაგრამ აქვს თითს ავუშვებთ თუ არა, წნევა ეცემა, შუშაში შეკუმშული ჰაერი ზედმეტ სიბხეს გამოდევნის და „მყვინთავი“ ისევ მოეშურება წყლის ზედაპირსაკენ.

ა. პიონერი

60 წელი ლენინის სახელით	გარეკ. 2
მ. კარგარეთელი — საკავშირო პიონერული შეკრებო! ნაწილი (წერილი)	1
შ. კვანტალიანი — ახალგაზრდობა: ენავ, დედაო ჩემო (ლექსები)	3
ნ. აფხაზავა — იუნგა, ცეცხლი! (მოთხრობა, დასასრული)	4
ნ. დეკანოძე — დეიდა ეუუუა (წერილი)	10
როდონ ქორქია (ნეკროლოგი)	12
კ. დედარიანი — პირველი ტყვილი (მოთხრობა)	13
ალ. იაკობაშვილი — ჰათა-იოვა გვირგვინ (წერილი)	16
ა. რუსაიძე — ისევ გვეყოლებიან ჩემიონები (ნარკვევი)	17
ი. ისი	20
ნ. ერქომაიშვილი — კარგი საფუძველი (წერილი)	22
მ. ბიწაძე — მამული: სამშობლო მიწავ; უსათაურო: გვირილა (ლექსები)	23
უ. საროიანი — ორი და სამი, დახურე კარი (მოთხრობა)	24
კოცონი	28
ჯადოსნური სარკე	28
მხედრიონი	30
სახალისო ფიზიკა	32
ცხრაკლიტული	გარეკ. 3
მ. შულრა — ოპტიკური ილუზიები	გარეკ. 3

გარეკანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ელშარდ ამგროპაძისა

მთავარი რედაქტორი ბაბუღიაშვილი

სარედაქციო კოლეგია: ნუზარ აფხაზავა, ჯურაბ გომეზაძე, ანტონილო გურბანიძე, დოდო ვალაჰორია, გიორგი შოთაბერიძე (მხატვარი-რედაქტორი), გიორგი შლივაძე, რომარტ ლარიაშვილი, ნოდარ შამანაძე, სიმონ შამურიაძე (პ/მგ. მდიანი), ლიანა შეფინაშვილი, ჯურაბ ვაჩიანიშვილი, ჯურაბ ვაჩიანიშვილი.

საქართველოს კ. ც. კ. გამომცემლობის სტამბა. 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

რედაქციის მისამართი: 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონები: მთავარი რედაქტორის — 93-97-05, 93-81-81, პ. მგ. მდიანის — 93-97-03, 93-53-05, განყოფილებების — 93-97-02, 93-97-01 გადაეცა ასაწყობად 27.01.84 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭდად 14.03.84 წ., ქალაქის ფორმატი 60 x 90¹/₃. ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 4. სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 5,85, შეკვ. 250, ტირაჟი 157.000 ეგვ., უე 07875.

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობებათ.

«Пионери», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60 x 90¹/₃, учетно-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35. Тираж 157.000 экз. Цена 20 коп.

მთელი მთაში. რაფი საბანაშვილი, 12 წლის.

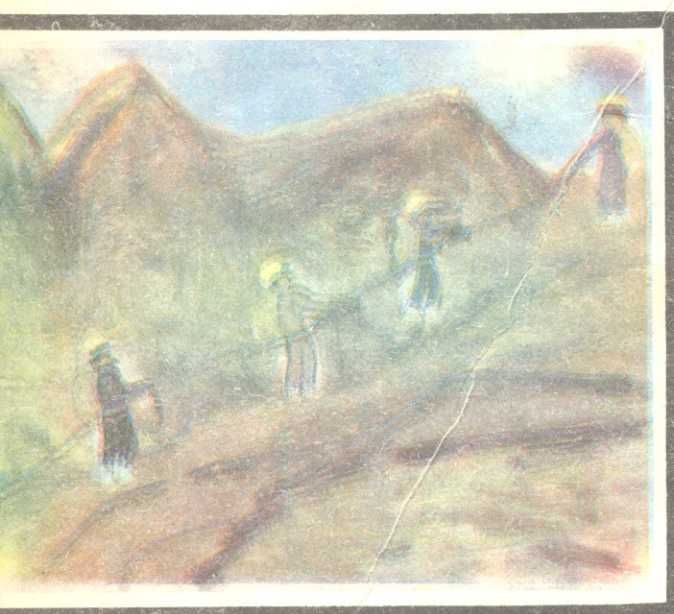
შემოქმედება

ეპსონნაბი
გავრცედა
შემოქმედების
გალერეაში
მონუმენტი
გამოფენიდან
„გავრცედა
და
მთავი“.

განაკი მთაში. თამარ ჭყონია, 8 წლის.

6/6
48

მთამსვლელები. გიორგი აბციაური, 8 წლის.

მწვერვალისაკენ. მამიბე თუხანაშვილი, 6 წლის.

სვანური კოშკები. ჯურაბ გუსაკიძე, 10 წლის.